

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Capvt I. De Stipendio Missæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

LIBER TERTIUS.

De iis quæ ad Sacerdotem pertinent post Missam.

C A P V T P R I M V M.

De altari, eiusque ornatu.

SUBTER cætera, quæ ad Sacerdotem pertinent post Missam, non infimum locum habent ea quæ de stipendio pro Missa celebrata, dari solita, scitu sunt necessaria; propterea, de his fusè agendum hîc erit, & si Deo placuerit, cum legentium uilitate non contemnenda.

§. I. *Premittantur quædam de stipendio, de quæ
fructu Missæ.*

1. **P**Ræmitto posse, sive iure, sive injuria, pro Missa accipi stipendium.

Primo, ut pretium ipsius fructus spiritualis Missæ. Secundo, ut pretium laboris, qui fuscipitur in celebranda Missa quique intrinsecè in ea reperitur, qualis est v.g. labor vestiendi sacras vestes, dicendi Missæ orationes; agendique cætera, sine quibus Missa ritè non constat. Labor, qui fuscipitur, in recitanda Missa novem Epistolarum, vel in Missa, in qua legitur Passio Domini nostri, intrinsecus etiam censendus est, cum sine illo talis Missa ritè non constat.

Tertio, ut pretium laboris, qui suscipitur propter circumstantias aliquas extrinsecas, qualis est v. g. labor, seu obligatio celebrandi in tali constanti loco, in tali tempore, & simili. Huc pertinet labor Missæ solemnis, seu cantatæ, qui sine dubio extrinsecus est, & maior, quam labor privatæ.

iuxta illud: *Qui Altari servit, de Altari vivat.*

Quintò , ut pretium pro obligatione , quam recipit
Sacerdos applicandi fructum pro tali persona cum pos-
sit pro alia.

Sextò, ut eleemofyna, seu ut donum ex mera libera-
litate.

2. Certum ergo est, si pecunia recipiatur ob primum titulum ex dictis, esse veram simoniam. Ita Doctores *passim* in *tr. de Simonia* idem puto, si ex secundo titulo: siquidem labor intrinsecus Missæ, cum sit in ipsa necessarius imbutus, vendi non potest, quia convinceretur & ipsa Missa tunc vendi. Ita idem *ibid.* Ex aliis quatuor titulis posse stipendium accipi, fateamur; sic Suar, Vasq. alique apud Marchin. de *ord. tr. 3. p. 2. c. 15. num. 3.* id quod agitur in *tractatu de Simonia*. Sicuti item omnes fateantur stipendium pro applicatione Missæ esse illicitud, quod vel lege Ecclesiastica taxatum, vel communi consuetudine in singulis Regionibus consuetum fuerit. Et quidem communiter in Missis unus Iulus, seu Argenteus esse solet pro feriat Missis; ex Marchin. de *ord. tr. 3. p. 2. c. 15. n. 19.* Pro festiuis vero alibi duos, alibi unum cum dimidio, mihi uice ex Bonac. de *Sacram. disp. 4. q. ult. punct. 8. n. 13.* Vide *infra §. 3. n. 35.*

3. Supponimus autem, fructum Missæ triplicem esse. Generale, Speciale, seu medium, & Specialissimum. Ita Sotus, & alij apud eundem Manch. *ibid.* c. 13. n. 5. & *passim*. Generalis est ille fructus, qui cedit Summo Pontifici, Imperatori, Episcopo, & omnibus fidelibus, ex eo quod Ecclesia vult, ut omnis Sacerdos, in quolibet Sacrificio, pro his offerat. Et hic fructus oblatus pro tota persona non diminuitur singulis ex consorcio aliorum, dependet enim ex Christi, & Ecclesiæ instituto.

nec Sacerdos potest illum suspendere, nec alteri de
de pro illo stipendium accipere.

4. Specialis; seu Medius est ille fructus, qui est
fidei particulari, pro quo applicatur, & Sacerdos
atque hunc esse finitum diximus *lib. 2. cap. 2. §. 1.*
Nam & Christo Domino ad tot gradus, & nota
ita ut applicata Missa pro uno fidei, afferat illi
mentum v.g. ut decem, applicata pro decem
afferat singulis emolumentum v.g. ut unum.
Item Sacerdos sine ratione stipendij, five ex
Missam alicui applicat, hunc fructum specialem
5. Specialissimus est ille fructus qui cedit ipse
doti celebranti, deique etiam Personalis, &
possit & fide Sacerdos abdicare, & dare alteri
stipendium dicemus *infra §. 3. n. 61.*

6. Supponimus tertio, quod quamvis olim circa
pendium Missæ multa verterentur in dubium
essent, an non; hodie tamen post Decreta Viri
de Celebratione Missarum, ea ita sunt declarata,
perfectum sit casus conscientie explicantibus quæ
quid absolute, & circa hanc constitutionem præ
bit, uti. Quare nostra major industria in eo hic
fuit, ut doceamus, quid suppositis dictis Decretis
probandum; nec tamen omittemus, si quando opor
ad proximum, illud quod absolute fieri poterat
inquirere.

Decreta autem hæc obligare per totum orbem, per Italiam solum, mihi certum est, quia uniuersum quæritur, & quando in obligatione computationis tractatur, cuiuscuq; Conventus, eoq; Romani mittendū est, Congregatio, solum, Italiam comprehendere, computationem restrinxit, dicens hanc computationem faciendam esse existentibus intra fines Italiae, & Insularum abbas. Offendit ergo in aliis Decretis non adesse talem restrictionem. Decreta autem sunt huiusmodi,

Decreta Sacrae Congregationis Concilij Urbani VIII
Celebratione Missarum Edita 21.
Iunii 1625.

7. Cum *ſapē* coningat, &c. Et infra. Ac *primo* *Elē* prohibet, atque interdicīt, ne Epīſcopi, in *Dia* Synodo, aut *Generales* in Capituliſ Generalibus, ſi quomodoque, reducant onera Miſſum celebrantis, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine *ſynodis*, ſed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, commutandis ad Apoſtolicam Sedem recurratur, qui diligenter perſpecta, id ſtatuet, quod magis in *Divini* pedire arbitratū. Alioqui reductiones, moderationes, commutationes huiusmodi, ſi quas contra huius *procedendi* formam fieri contigerit, omnino nullas, acque inane ducantur.

8. Diende, ubi pro pluribus Missis etiam dispensa-
tione celebrandis, plura stipendia quantumvis me-
grua, & exigua, sive ab una, sive à pluribus presby-
ta fuerint, aut conferrentur in futurum Sacerdotibus,
clericis Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus,
nasterijs Conventibus, Congregationibus, Domibus,
cic piis quibusque, tam secularibus, quam Regalis
Sacra Congregatio sub ostensione divini Iudicii man-
dat precipit, ut absolute non Missa celebretur, quin
rationem attributa elemosina scripta fuerit, et
alioquin ibi, ad quos pertinet sua obligatio non satis
quin imo exariter peccet, & ad restitutionem tractetur.

9. Id vero, ut deinceps observetur exactius, & Inven-
tio eadem auctoritate, revocat Privilegia, & Indulta
quibuscumque personis, Ecclesiis, ac locis pii, tam sacularibus

Declarationes aliquot Sacre Congregationis Concilij
S. D. N. Urbani Papæ VII I. auctoritate editæ, supra
Decretis ejusdem Congregationis, de
Celebratione Missarum.

quam regularibus cujuscunque Ordinis, Congregationis, & Instituti, quancunque ob causam concessa, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

10. Ac similiter omne damnable lucrum ab Ecclesia removere colens; prohibet Sacerdoti, qui Missam suscipere volens, cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem elemosyna sibi retenta, celebrandam committat.

11. Præterea ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarum perpetuum imposita sunt Sacerdotibus in eis, ut par est, adimplendis, eo tepidiores, ac segiores reddantur, quod onera hujusmodi, cum nulla, aut parva sint utilitate compensata: statuit, atque decernit, ut pecunia, ac bona mobilia Ecclesiis, Hospitalibus, Congregationibus, Monasteriis, Conventibus, ac locis omnibus tam secularibus, quam regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter assignanda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab eis, ad quos pertinent, sub pena interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda, a die realis acquisitionis, facim deponi debeant penes adem Sacram, vel personam fidei, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimum investendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur: ac si eadem bona, mobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari conigerit eorumdem personarum, sub eadem pena, ut supra, deponi, atque in aliis bonis fructiferis eidem fructiferis, cum ejus oneris repetitione, atque annexione, converti debeat.

12. Ad hoc Sacra Congregatio, quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiis, ac priorum locorum, tam secularium, quam regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinent, districte prohibet, ne in posterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, secularibus quidem sine Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii: Regulares vero sine Generali vel Provinciali consensu, & licentia in scriptis, & grati concedenda: aliqui sacularis, qui huius prohibitionis transgressores extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit ipso: Regulares vero, pena privationis omnium officiorum, que tunc obtinebit, ac perpetua inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque activa, & passiva absque alia declaratione incurrat.

13. Elemosynas vero manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant, alioquin omnino abstineant ab hujusmodi elemosynis, etiam sponte oblati in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesiis, cum inscriptione illa Elemosyna pro Missis vel alia simili, sub usdem penis ipso facto incurrendis, ne fideles hoc ratione frustrentur.

14. Episcopus vero, seu ejus Vicarius aut Generalis, vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus, diligenter inquirent, de singulis Missarum celebrandarum obligationibus cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbenibus, nec antea assensum hujusmodi, aut licentiam prebeant, quam eis legitime constituit illius Sacerdotes tam novo oneri suscipiendi, quam antiquis iam susceptis satisfacere posse: præcipueque rationem habeant, ut redditus, qui Ecclesiis, aut locis piis relinquuntur omnino respondeant oneribus adiunctis, secundum morem cujuscunque Civitatis, vel Provinciae, intelliganturque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint in novissimo die se huius prætermissi muneris rationem esse reddituros, &c.

Porremo Superiores existentes intra fines Italiae, & Insularum adiacentium, computent in primo congregando Capitulo redditus Conventuum eorumque summam ad Sacram Congregationem mittant, ut &c.

15. Super prima Sacre Congregationis Decreto de celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Diocesano Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel alias, quocummodo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Con. Trid. imposita, aut in limine foundationis. Queritur, quid si legatum sit ita tenue, non sit qui velit onus illi injunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum sive fere totum infundendum sit pro expensis ad id necessariis?

16. Secundò, super secundo ejusdem Congreg. Decreto, quo cavetur, ut celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributa elemosyna præscripta fuerint. Queritur an verba illa (præscripta fuerint) intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?

17. Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit elemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium quibus congruum teneantur Missam ab offerente præscriptam celebrare?

18. Quariò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Capellanie, legati, aut salarii, possint etiam Manualem elemosynam pro Missis votivis, aut defunctorum recipere, & unico Missæ Sacrificio utriusque oneri satisfacere?

19. Quinò, postquam quod Testator relinquit, ut celebrentur pro ejus anima centum Missæ absque ulla præscriptione elemosyna. Queritur, an liberum sit Hæredibus, an elemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

20. Sextò, super tertio Congregationis Decreto, in quo eadem Congregatio revocat Privilegia quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis, intelligenda sint de suscipiendis post Privilegium?

21. Septimò, super quarto ejusdem Congregationis Decreto quo prohibetur Sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem elemosyna sibi retenta, celebrandam committat. Queritur, An permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam elemosynarum portionem, pro expensis mantentionis Ecclesiæ Altarium, Inferientium, Paramentorum vini, luminum, Hostiæ, & similitum?

22. Octavò Au hoc Decreto habet locum in Beneficiis qua conferuntur in titulum, id est, an Rector Beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem reddituum Beneficii?

1. Nonò. An Sacerdotes, quibus aliquando offertur elemosyna maior solita pro celebranda Missa, debeant dare eandem integram elemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt.

2. Decimò Super Quinto ejusdem Congreg. Decreto, quo inter cætera statuuntur, in hæc verba. Elemosynas, & oblationes manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis, ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis, ita satisfecerint, ut nova quoque onera obire valeant alioquin omnino abstineant ab hujusmodi elemosynis, etiam sponte oblati, in futurum recipiendis, & Capsulas auferant: Queritur, An hoc Decretum prohibeat absolue, quo minus accipiant novas elemosynas ij, qui acceptis non satisfecerunt, & quid, si longo tempore possint omnibus satisfacere?

45. Undecimò, quid offerentes elemosynas, audito impedimento, consentiant, ut Sacerdos Missas celebret, cum primum poterit?

46. Duodecimò, An pena interdicti, & alia apposta in eodem Decr. afficiant tam eos, qui accipiunt elemosynas contra formam ibi præscriptam, quam eos, qui non auferunt Capsulas

Capulas ab Ecclesiis ut ibidem prescribitur.

27. Decimotertiò, An in hoc Decreto comprehendantur illa Capsula, quæ apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Defunctorum, & vulgo dicuntur Calle de Morti?

28. Decimoquartò, An Administratores Ecclesiæ magna devotionis, & concursus possit elemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis, non nisi post longum tempus satisfacere valeant, ne alias cultus Ecclesiæ, & devotio, ac concursus Fidelium, & aiunt minuantur?

29. Decimoquintò, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directæ solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus & singulis Ecclesiasticis, & piorum locorum tam secularium quam regularium Superioribus, de quibus sit expressa mentio, non autem privatis Sacerdotibus, qui tantum comprehenduntur sub clausula Generali, (& alios ad quos pertinet) supplicatur pro opportuna declaratione.

30. Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trident. interpretum, auctoritate sibi à Sanctiss. D. N. attributa: ad singula dubia superius proposita, ad hunc modum respondit.

Ad primum, etsi legatum sit adeo tenue, nihilominus pro dicta reductione oneris, ut supra imposuit ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse adeundam quæ absque ulla impensa id statuet, quo magis in Domino e re esse iudicaverit. Verumtamen, si in ipsa beneficii erectione, expresse cautum fuerit ut liceat Episcopo in iunctum onus reducere ac moderari legem hanc fundationis, quam Decreta hac de re edita non sustulerunt esse validam, & observandam.

31. Ad Secundum, esse intelligendum de prescriptione facta ab eo, qui elemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: quod si tribuens elemosynam, numerum Missarum celebrandarum non prescripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot prescripserit Ordinarius secundum morem sue Civitatis, seu Provinciae.

22. Ad Tertium teneri.

13. Ad Quartum, Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare, ratione beneficii, seu Capellania, legati, seu salarii, si elemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

34. Ad Quintum censuit ubi nullam certam elemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo prescribendam elemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundum morem Civitatis, vel Provinciae.

35. Ad Sextum, ita esse intelligendum.

36. Ad Septimum respondit, permittendum non esse, ut Ecclesiæ, vel loca pia, aut illorum administratores ex elemosynis Missarum celebrandarum ullam utcumque minimam portionem retineant ratione expensarum quas habent in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesiæ, & loca pia alios non habeant redditus quos in usum earundem expensarum erogare licet possint, ac tunc quam portionem retinebunt nullatenus valere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsorum Missarum Sacrificio necessario sunt subeunda; ac nihilominus, eo etiam casu curandum esse ut ex pecuniis, quæ supersunt expensis ut supra deductis, absolute tot Missæ celebrantur, quot prescriptæ fuerint ab offerentibus elemosynam.

37. Ad Octavum, non habere locum, sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti elemosynam, congruam, secundum morem Civitatis, vel Provinciae, nisi in fundatione beneficii aliud cautum fuerit.

38. Ad Nonum debere absolute integram elemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

39. Ad Decimū respondit, non prohibere absolute ne propterea, oneribus iam susceptis, non satisfecerint, posse tamen denovo etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, modo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

40. Ad Undecimum, quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens elemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciatur, &

conscientia ut illa tunc celebrentur cum suscipiente suis factum fuerit: decretum non prohibere quæ in casu elemosynæ suscipiantur pro ipsa Missa, seu factoris consensum celebrandis.

41. Ad Duodecimum, has penas non habere locum, suscipiendo onera perpetua Missarum celebrandarum licentia Episcopi, vel eius Generalis, an Provincialis.

42. Ad Decimumtertium, comprehendit.

43. Ad Decimumquartum, non posse nisi de elemosynis, qui elemosynas tribuant, ut supra in responso ad undecimum.

44. Ad Decimumquintum, comprehendit etiam Sacerdotes.

§. II. Super illud §. Primi in 7. Distincte præbuit Vbi vetatur Episcopis, & Generalibus, ne onera Missarum,

1. Casus est huiusmodi. In Ecclesiâ v. g. Sancti Petri adest obligatio singulis diebus celebrare unam, vel plures Missas, sed deficientibus pauperibus casus redditibus ad hunc finem assignatis, nisi ad eas in hebdomada. Quaritur, An Episcopi, & Generalis Religionum, respectivè pro suis, hodie (nam olim præstant ex Trident. sess. 25. de reformat. cap. 4.) possint facere ut omnibus cæteris, duæ prædictæ Missæ diminuantur, breventur?

2. Sacra Congregatio respondit supra n. 7. Non potest esse ad Pontificem recurrendum.

Et quia quæsitum fuit, an quando ita tenetur, evasit legatum, seu redditus, ut non inveniantur redditus, qui velint tantum onus cum tam parva elemosyna subire: & si recurratur ad Pontificem, totum vel pars redditus in necessariis expensis consumenda sit, inquam, tunc possit Episcopus? Respondit eadem Congregatio supra §. 1. num. 20. adhuc esse recurrendum ad Pontificem: & tunc solum posse Episcopum quædam ipsa Beneficii erectione fuit fortè expresse concessa ut id Episcopus possit.

Quando ex voluntate fundatorum, vel dantium elemosynam pro Missis ea elemosyna data est ad cultum Ecclesiæ, vel Dei, nunquam posse Episcopum reducere quia iam de illis non potest amplius disponere dum putat Viricelli tract. 3. quest. mor. §. 5. contra Leonem Castrum. Verum ego hos sequor non Viricellum, sed quando in limine fundationis ipse fundator voluit ut id possit Episcopus Ecclesiæ iudicatur acceptatam ipsam fundatoris dispositionem. Non igitur tunc dispensat donans, qui supponitur mortuus, sed tunc quando testatus est, & cuius voluntatem acceptavit Ecclesiæ, &c.

Responsionem S. Congregationis numero prædicta latam absolute, & sine ulla interpretatione amplius Diana, aliis, meque etiam citato. Lege. laudamus qui docet Gubernatores Ecclesiæ non posse reducere Missas, ex eo, quod hæreditas facta sit difficultas canonis, & ferè decocta.

Non illud (ferè) nam si sit omnino decocta & culpa Ecclesiæ perierit, ad nihil Ecclesiam obligamus infra §. 4. n. 89.

Dices Sicuti se habet totum ad totum, sic pars ad partem, sed Sacerdos, seu Ecclesiæ potest totum, vel Missarum negligere, si totus census sine sua culpa perierit, ut inferius dicemus §. 3. num. 89. citato. Ergo si pars census sui perpetui oneris sine sua culpa perierit, vel Ecclesiæ poterit partem oneris negligere, si pars census sui perpetui oneris sine sua culpa perierit, Ita discurrunt contra nos Bordonus, & Aversa prædicta Dianæ part. 10. tract. 16. resol. 65. citati, sed non ex parte Diana, qui addit, idem probabile putari à Francisco de Lugo. Confirmant: quia quilibet potest ad justitiam reducere contractum; si igitur census deficit ex parte quilibet poterit onus censui additum juxta partem

quam percipit, reformat. Quando autem (aiunt hi) Sacra Congregatio prohibuit reductionem Missarum, non prohibuit eam fieri ex vi explicatæ compensationis, sed ex vi dispensationis, quam facere, solum pertinere vult ad Pontificem.

Respondeo, hæc argumenta ostendere quidem debere fieri ejusmodi reductionem, sed non ostendant, quoniam debet eam expedire. At potuit S. Congregatio propter bonum commune, & ne detur ansa particulatibus personis, vel Ecclesiis, perperam illam reductionem expediendi ad se illam avocare, ut re ipsa clarissimis verbis avocavit, id, quod modo num. 2. vidisti. Ad Confirmationem Respondeo, Concessio antecedente, neganda est propter eandem rationem Consequentia: neque potest dici solum verari à Sacra Congregatione ne fiat in vim dispensationis, non vero verari ne fiat in vim juxta compensationis. Non, inquam, hoc dici potest, quia S. Congregatio, ut patet ex ipsius Decreti lectione, non intendit titulum duntaxat, unde fiat, sed ne ipsa materialis reductio ab alio, quam à Summo Pontifice fiat.

Eam tamen, sed tamen præseindendo à præsentis Decreti, novissime exceptam video à Thoma Hurad. p. 2. m. 17. s. n. 369.

Vnum, quod huc facit, dicam infra §. 3. num. 88. & 89.

Quæ oñera Missarum reduci prohibentur, & an etiam præterita.

3. Circa quæ adhuc dubitabis Primò, de quibusnam oneribus hic agatur, quæ nec reducere in minus, nec moderari, nec commutare Episcopi, aut Generales hodie possint?

Respondeo Primò, intelligi etiam de præteritis ante promulgationem horum decretorum, nec solum de oneribus in futurum suscipiendis. Iuxta leges, C. de leg. ibi: *legis futuris dant formam negotiis, non ad facta præterita, revocantur, nisi nominatim de præterito cautum sit.* Ratio est, quia sic expressè declaravit Sacra Congregatio, ibi: *Episcopi ne reducant ulla onera Missarum, aut post Concilium Tridentinum imposita, aut in limine fundationis.* Nota illud imposita, quod est præteriti temporis. Rursus, ibi: *ut absolute tot Missæ dicantur, quot fuerint præscriptæ, quavis stipendia sint exigua sive ab una sive à pluribus personis collata fuerint, aut conferantur in futurum.* Nota illud collata fuerint, quod item est præteritum. Quod autem contrarium in Sicilia praticari Petrus num. 3. c. n. 29. asserat, forte est, quia quoad hanc partem acceptata ibi hæc decreta tunc non fuerunt, juxta communem doctrinam docentem posse acceptari, ut & abrogari aliquam legem secundum unam partem, non secundum aliam; cum Bonac. de legib. d. 1. q. 1. p. 4. num. 30. alios citante. Dixi tunc, & fortasse solum in sua Religione Minorum, nam apud Sacerdotes sæculares jam nunc acceptata in omnibus esse communiter animadverto.

Respondeo secundò, intelligi de omnibus, atque adeo de oneribus, quæ sunt affixa quomodocumque Capellis, vel Ecclesiis de oneribus ex Beneficio, de oneribus ex legato, & breviter ex quacumque causa, vel titulo. Ita March. de ord. tract. 3. p. 2. c. 19. num. 30. Patet id ex verbis universalibus Decreti restringentis potestatem, qua olim prædicti porcebantur.

4. Imò si legatum non sit sub obligatione applicandi Sacrificium pro aliquo, sed solum sub obligatione celebrandi in tali loco, vel Altari, vel in tali tempore, nec sufficit legatum, unde oporteat moderationem adhibere, adhuc ad Pontificem erit recurrendum. Ratio est, quia, ut diximus, verba Decreti universalis sunt & ex alia parte, cum Accessorium sequatur Principale, hæc autem circumstantiæ, seu onera sint Accessoria ad Missam, consequenter, sub eodem Decreto de moderatione Missarum, comprehenduntur.

Part. II.

5. Quid si sit Anniversarium Defunctorum, Respondeo, adhuc regulariter comprehenditur sub Decreto; nam vel Anniversarium ejusmodi est, ut dicantur, singulis annis, Missæ & tunc expressè includitur in verbis illis Decreti (*onera ulla Missarum*) vel ut dicantur Missæ, & itidem Officia Defunctorum, ac distribuuntur elemosynæ pauperibus, & similia: & tunc quia hæc omnia se habent per modum unius, posito quod non possint Episcopi, & Generales reducere onera talium Missarum, nec poterunt moderari prædicta Officia, & Elemosynas. Adde quod hæc videntur accessoria ad Missas, quæ in Anniversariis ejusmodi principaliter intenduntur. Solum posset esse aliquis rarus casus, propter quem modo addidi illud (*regulariter*) quando scilicet tale Anniversarium ex voluntate Testatoris solum consisteret in Officio Defunctorum, vel in distributione Elemosynæ sine celebratione ullius Missæ; & tunc puto quod non includitur in prædicto Decreto, atque adeo Episcopi, & Generales poterunt illud reducere sicuti poterant ante hoc Decretum, & concesserunt illis juxta antiqua lura apud March. de ord. tract. 3. p. 3. cap. 19. num. 2. Trident. sess. 25. de refor. cap. 4. ibi, *circa hæc idest legata.* Ratio est, quia in hoc Decreto Sacra Congregationis, solum vetatur Episcopis, & Generalibus, ne reducant onera Missarum, ergo remanent dicti Episcopi, & Generales, quoad hoc, in concessione Tridentini. Diana igitur p. 2. tract. 13. ref. 5. alique apud ipsum, quia non meminerunt huius rari casus, ideo universaliter docuerunt comprehendere Anniversaria, & Officia Defunctorum. Monent autem rectè Naldus v. Miss. num. 10. alique, reductionem compensandam esse cum aliquo alio opere, celebrando v. g. aliquam Missam in generali pro omnibus illis fundatoribus, vel recitando aliquam Orationem, vel Collectam &c. ut scilicet quantum potest minus defraudentur Fundatores.

6. Rogas: Episcopi, & Generales, in hoc raro casu mox explicando num. 8. hanc Officiorum reductionem debentne facere in Synodo, vel Capitulo? Respondeo debere; & quidem ita, ut semper in posterum commemoratio in Officio fiat eorum, qui legata reliquerunt. Ratio est, quia Concilium Tridentinum sess. 25. cit. de refor. c. 4. v. illis injungit his verbis: *Sancta Synodus cupiens hæc ad pios usus relicta, quo plenius, & utilius potest impleri, facultatem dat Episcopis, ut in Synodo Diocesana, itemque Abbatibus, & Generalibus Ordinum, ut in suis Capitulis Generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia statuere circa hæc quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, & Ecclesiarum utilitatem viderint expedire: ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ad pios usus reliquerunt.*

Vbi Nota Primò quod esto ante Concilium, iis licet cunctis extra Synodum, vel Capitulum; hodie tamen (nisi alicubi in hoc fuisset Concilium receptum) non licet. Quare non est audiendus Rodriq. in Comp. r. 25. num. 11. dum absolute docet, quod Episcopi etiam absque Synodo, exercere hanc potestatem valget, ut Recentiores consulti subscriperunt; non est inquam, audiendus, quia clare contrarius præcipitur à Tridentino: nisi fortè dicas (atque id Rodriq. intellexerit) talem reductionem factam extra Capitulum vel Synodum, licet illicitè factam, esse tamen validam, quod certè est probabile; quia nulla est in his Concilij verbis clausula irritans factum.

Nota secundò, id fieri quidem debere in Capitulo seu Synodo, sed non necessario ex consensu Capituli, ut ex verbis Concilij patet: licet sit optimum consilium, ut res maturius procedat, illius etiam consensum accedere.

Nota tertio, posse Episcopum, seu Generalem hanc suam potestatem alteri delegare, qui id, in modo dicto, faciat in Synodo, seu Capitulo. Ratio est, quia

cu m

cum hæc causa sit commissæ Episcopis, & Generalibus sub nomine dignitatis, non est electa industria personæ, & cum commissæ sit iis omnibus in futurum, est potestas ordinaria, atque adeo delegabilis. Ita Sanch. lib. 2. de matr. d. 40. n. 17. alique.

De oneribus Missarum ante Tridentinum.

7. Dubitabis secundò, an Episcopi, & Generales possint reducere ad minorem summam Missas, quæ fuerunt impositæ, seu relictæ ante Concilium Tridentinum. Diana p. 2. tract. 14. ref. 2. Marchinus de ord. tract. 3. p. 1. cep. 19. num. 3. 1. alique apud ipsos absolute respondent, posse, quia Decretum solum vetat, ne possint impositas post Concilium.

Sed enim vero hi Doctores debuerunt id addere, quod additur à Decreto, quod, dum vetat, ne possint impositas post Concilium, addit, absolute, quod nec possint impositas in limine foundationis. Si ergo hæc onera imposita fuerint in ipso initio foundationis, seu erectionis Beneficij, vel Capellaniz, & non processu temporis, (quod secundum potuit evenire, si quando, auctis v. g. redditibus, aucta fuissent ab Episcopo & illa onera) non possunt ab Episcopo, & Generalibus reduci, quamvis fuerint imposita ante Concilium. Verba absoluta Decreti allata supra §. 1. n. 7. sunt huiusmodi. *Ne Episcopus, aut Generalis, reducat onera Missarum celebrandarum, aut post Concilium Tridentinum imposita, aut in limine foundationis.*

8. Relicta in ultimis voluntatibus, ac testamentis per modum legati, si fuerint acceptata ante Tridentinum, poterunt etiam à dictis reduci, quia solum Beneficia, & Capellaniz propriè dicuntur habere limen foundationis, non autem mera legata: At vero si ejusmodi legata, vel quæcumque elemosyna manualis sint acceptata post Tridentinum, reduci non poterunt, quia de acceptatis post Tridentinum Congregatio universaliter loquitur sub nomine oneris Missarum, talia autem legata, vel elemosyna onus certum est.

Modus reducendi prædicta acceptata ante Tridentinum, est idem, de quo modo diximus n. 6.

Vnum denique addo, quod si Episcopus impetraret privilegium reducendionera suæ Diocesis, offer etiam reducere onera suscepta à Regularibus. Ratio est, quia etiam hæc sunt onera suæ Diocesis, licet non suæ subjectionis. Adde quod sicut in iure Clem. de Testamentis, Ordinarius loci exigit ab Religiosis exemptis rationem de executionibus testamentorum, atque adeo in hac re subsunt dicti Regulares Episcopo: ita in eadem re ejusdem privilegio frui convenientissimum est.

De oneribus Missarum nondum acceptatis.

9. Dubitabis terciò, An Episcopis liceat moderari Missas alicui Ecclesiæ, sive ante, sive post Tridentinum relictas, nondum tamen, sive ob tenuitatem elemosynæ, sive ob aliam causam, ab eadem Ecclesiâ acceptatas.

Respondeo, non esse improbabile licere. Ita Marchinus d. num. 32. Ratio est, quia decretum vetat, ne Episcopi moderentur onera Missarum imposita, at onus nondum acceptatum, non dicitur propriè fuisse impositum.

10. Rogas: legatum Missarum frequenter non est relictum Ecclesiæ immediate, sed alicui Sacerdoti nominando, sive ab Episcopo, sive etiam à persona seculari, seu fideicommissario iuxta dispositionem testatoris. Iam potest contingere, Primò, quod ipso initio Sacerdos primus nominatus non acceptet tale legatum. Secundò, quod hic primus Sacerdos acceptet quidem, verum, hoc mortuo, secundus nominatus, propter tenuitatem legati fortasse supervenientem accepta recuset. Rogas, inquam, est ne probabile in utroque hoc casu, Episcopo licere Missas ex prædicto legato dispositas moderari ex eo, quia sunt acceptatæ?

Respondeo in priore eventu probabile esse, quia vere onus nondum est impositum, cum nondum legatum sit acceptatum. In posteriore eventum, nequaquam licere; idque propter rationem, quia fuit acceptatum per primum legatum, atque adeo onus simpliciter fuit impositum, enim non acceptatio secundi Sacerdotis potest fuisse acceptata.

De iustis causis reducendi.

11. Dubitabis Quartò, quænam iudicanda sunt causæ, propter quas legitime fiat à Sacra Congregatione Cardinalium ejusmodi Missarum moderatio, & deo cum March. de ord. tract. 3. p. 2. c. 19. n. 26. effectus, vel similes. Primò, si lapsu temporis redoluerint Ecclesiæ, seu Conventus sint imminuti. Secundò, si pensæ maiores nunc fiant in pertinentibus ad Missas, quam antea, puta in expensis paramentis, vino, & aliis similibus. Terziò, si numerus Religiosorum notabiliter minor, unde non valent integro numero satisfacere, & ex alia parte non possint augere numerum ob defectum elemosynarum. Quartò, si elemosyna relictæ sit valde tenuis. Quintò, si non pertinent ad vicarium, & cultum Sacerdotis, sine maiora, quam antea, quando fundata est Missa, si ad reficiendum Molendinum v. g. vel domum, fructus pro Missis solvendi sunt, factæ sint extraneæ expensæ, vel ad litigandum, &c.

12. Illud notat rectè Navarrus de Miss. c. 1. n. 9. & conf. 11. per totum, facilius posse minus Missas habere in sua fundatione relictas, quam illas, quæ determinatis Capellis sunt affixæ, & facilius item antiquas quam recentius acceptatas. Ratio est, quia & illa illud dat sine dubio maiorem facilitatem, & in antiquioribus inveniri possunt prædictæ causæ iustæ, hoc est, numerus Sacerdotum diminutus, redditus attenuati, pretia, &c.

Porro talis reductionis Praxis, qua in hac re hæc Congregatio utitur, videatur si est otium apud Legatum. v. Missa n. 31. Lege item Bordonum ref. 35. n. 43. qui rectè admonet in legato simpliciter Missarum Sacram Congregat. concedere quidem reductionem, vero in legato conventionali, quia hoc factum est, quo intercessit conventio partium.

§. III. Super illud §. 1. numer. 8.

Deinde, &c.

Vbi

Præcipitur, ut tot Missæ celebrentur, quot requiratur quantitas Elemosynæ.

1. Petrus offert stipem decem v. g. Iuliorum Sacerdoti, vel Ecclesiæ, ut viginti Missas pro ipso celebrentur. Accipiant ij, sed deinde vellent solum celebrare Missas decem, vel propter alias rationes, vel quia vident eam elemosynam esse pro viginti Missis valde exigentiam, possuntne id rita conscientia; Responderet Congregatio, dicto num. octavo, non possit sed debet celebrare Missas præscriptas.

2. Et quia quæsitum primò fuit, An celebrarentur Missæ, præscriptæ ab offerente elemosynam, præscriptæ ab Ordinario? Respondit eadem Sacra Congregatio dicto §. 1. n. 31. Si offerens præscripserit Missas esse celebrandas, si non præscripserit, esse celebrandas præscriptionem Ordinarii, juxta morem Regionis, &c., vel faciendam.

3. Quæsitum fuit rursus, An Sacerdos si elemosynam non sufficientem pro tot Missis, eam tamen pro parte recipiat, possit deinde pauciores celebrare; Responderet ibid. n. 32. Non posse.

4. Quæritur præterea, An Sacerdotes, qui obstrin-
guntur ratione Capellanæ, vel simili ad Missam possint
manuale elemosynam recipere, & unica Missa utri-
que obligationi satisfacere? Respondit *ibid.* num. 33. ne-
quaquam posse.

5. Quæritur denique fuit, posito quod Testator dis-
ponat, ut celebrentur tot determinatæ Missæ, v.g. cen-
tum, nec præscribat elemosynam, An Hæredes possint
sibi beneficium tradere, An potius sit ab Ordinario præ-
scribenda, Respondit *ibid.* num. 34. ab Ordinario præ-
scribendam, juxta morem Regionis.

*Unica Missa an pluribus obligationibus ex Iustitia satis-
fieri possit*

6. Ut autem prædicta clarius constant. Dubitabis,
Primo, An possit Sacerdos una Missa satisfacere pluri-
bus obligationibus ex Iustitia, accipiendo v.g. unum Ju-
lianum à Petro, & alium à Paulo, Missæque unicæ, utriusque
satis facere?

7. Respondeo. Aliqui secluso scandalo, olim, conce-
debant, ac notanter Auctores non nomino, quia si
Sacerdos de Sacrament. d. 86. sect. 2. §. Dico quarto, allerit se
namquam Auctorem pro hac sententia legisse, nec ego
legi. Fundabantur autem, ejusmodi innominatè in infi-
nito valore Missæ, qui si pluribus applicetur, nullus,
posito quod sit infinitus, detrimentum ex consortio
alterius patitur. Sed profecto alij apud Suar. & Vasq.
citatòs à Marchino de ord. tract. 3. p. 2. cap. 5. à num. 1. i.
contantium docebant, & merito, quia talis valor infi-
nitus non est, ut vidimus supra lib. 2. cap. 2. §. 1. à num. 4.
Adde, quod sequeretur, pro una Missa, posse Sacerdo-
tem Inios decem, centum, mille, &c. à totidem Missam
exposcentibus accipere, quod à sensu omnium fidelium
abhorret.

Hæc olim. Nunc verò jam id fieri non posse, præcipit
Sacra Congregatio, ut prodo vidimus.

8. Rogas, quid si aliqui sequentes opinionem eor-
um, qui eam infinitatem Sacrificii concedunt, dent
singuli integra stipendia, & sint contenti unica Missa,
licet Sacerdoti illis acquiescere? Respondeo cum
March. *ibid.* cap. 16. num. 4. Licetbit quia volenti non
fit iniuria. In illas, ut id Sacra Congregatio vetat. Re-
spondeo, Sacra Congregatio supponit offerentes elemo-
synam esse invidios: cæterum si consentiant, erit pe-
nitentia de se si ex mera liberalitate pinguem elemosynam
elargiantur.

Nota tamen, consensum hunc non posse dari, nisi ab
eis pro quibus Missa debet offerri, non à reo ab hære-
ticis, legatis, aut alienis voluntatis exequutoribus, si
quidem ij domini non sunt, sed Ministri.

*Unica Missa an pluribus obligationibus, quarum una sit
ex iustitia, altera nequaquam, vel quarum
utraque sit non iustitia, satisfaciat.*

9. Dubitabis Secundò, an quod negavimus de obli-
gationibus Iustitiæ, concedere possimus de cæteris obli-
gationibus, quæ Iustitiæ non sunt? Accipit v.g. ex una
parte Sacerdos elemosynam à Petro, ut pro ipso unam
Missam offerat, ex alia parte idem Sacerdos ex liberali-
tate, vel charitate, vel alio titulo, qui non sit Iustitiæ,
promittit Paulo unam Missam, poteritne unica Missa
Petro, & Paulo satisfacere? Idem est, si pro nullo inter-
cedat titulus Iustitiæ, sed tum Petro, tum Paulo v.g.
debet Sacerdos ex Charitate, vel promissione, pote-
ritne unicam Missam pro utroque offerre, & sic duas
obligationes adimplere?

10. Respondeo: Marchinus de ord. tract. 3. p. 2. c. 17.
etiam post prædicta Congregationis Decreta conce-
dit. Fundatur in prædicto valore infinito, quem ipse
in Missa mordicus cognoscit. Cum igitur illi, qui de-
bit stipem, jam applicetur Missa conqueri rationabi-
liter non potest, si applicetur & alteri, ex cujus ap-

Part. II.

plicationis consortio detrimentum non patitur, Missa,
enim, inquit, instar Candelæ accensa est, quæ tam uni quam
multis æquale lumen impertit.

11. Nihilominus audiendus non est, Tum quia non est
vera ea sententia de valoris infinitate in actu secundo,
modo supra lib. 1. cap. 2. §. 1. num. 6. applicato. Tum quia
sequeretur, posse etiam id fieri in obligationibus Iustitiæ,
quod tamen omnes, & ipse etiam Marchinus, ut pa. Jo
ante n. 7. vidimus negat, & solidam distantiam affer-
re, quamvis contendat, non potest. Tum denique quia
Sacra Congregatio licet explicitè loquatur de pluribus
obligationibus Iustitiæ, tamen etiam de aliis obligatio-
nibus implicitè loqui ex ipso contextu, non obicere
colligimus.

Nequè valet dicere, satis esse, quod ea sententia de
infinitate valoris, probabilis sit, ut illam sequi in or-
dine ad Praxim valeamus: non valet, inquam, quia
putamus eam sententiam non esse probabilem, sed vero
incertam, ac valde dubiam, ut loco citato, breviter in-
nuimus.

12. Quid de Voto? Vovit v.g. Sacerdos, si salutem
sui Patris impetraverit, celebraturum in actionem gra-
tiarum Missam, poteritne illam ex stipendio accipere al-
teri dare? Posse alicui videbitur, quia petens ex stipen-
dio Missam, solum petit impetrationem, & Satisfactio-
nem quam jam leatur: cum Votum Sacerdotem obli-
gaverit solum ad reddendas Deo laudes, quas jam
Deo dat, etiam accipere pro dicta Impetratione, & Sa-
tisfactione stipendio.

Dico tamen, non posse. Ratio non est ducenda ab
his Decretis Sacræ Congregationis, possit enim respon-
deri, hæc Decreta solum vetare ne duplex stipendium
accipiat pro fructu Missæ, qui consistit in Impetra-
tione, & Satisfactione, & quem totum solent petere,
& velle qui Missas exposcunt: at in casu nostro hic
fructus jam uni tantummodo datur: & solum additur
gratiarum actio pro beneficio accepto, quæ nihil tol-
lit de fructu toto, qui illi uni, applicatur. Ratio igitur
erit, quia qui vovit absolute Deo Missam, illam-
que ex voto celebrat, totam Missam à se regulariter
abdicat, Deoque veluti dat, non ergo illam, alteri
dare potest. Dixi, regulariter, nam si solum voveres
celebrare Sacerdotem in Dei laudem, reservando tibi po-
testatem applicandi fructum alteri, qui sit petentis,
tunc non repugno, posse id fieri, quia tunc Votum
non cadit super Missæ fructum, de quo disputamus,
& quod totum regulariter exigunt, qui Missam po-
stulant.

*Propter Paupertatem, an excedi valeat commune stipen-
dium Missæ: & obiter, An stipendium
Missæ possit remitti.*

13. Dubitabis tertio. An aliquando, pro una Missa
plura integra, vel non integra stipendia accipi propter
paupertatem possint?

Respondeo Quidquid olim dixerint, Sotus, Beia, Ro-
liq. Nugnus, alique apud Dian. p. 2. tract. 14. res. 8. citatè
non possunt. Ita Suar. Vasq. Lessius, Azor, alique
apud Delugo de Euch. disp. 2.1. sect. 2. n. 27. Ratio (præ-
ter Decretum hoc Sacræ Congregationis) est clara,
quia paupertas non dat ius accipiendi rem alienam
(seclula extrema necessitate, quando res aliena non
est, in qua tamen necessitate, per alias orationes com-
pensati debere putat Lezzana v. Missa, num. 28.
& 29.) nec dat ius transgrediendi leges taxantes rerum
pretia. Hoc autem, de quo loquitur, licet non sit pro-
priè Missæ pretium, est tamen ad illius instar, ut ex dictis
constat.

Ille certè, vel scrupulus fuit, vel avaritia, quando
quidam Sacerdos totum Missæ stipendium, hoc est
integrum Iulium, ideo à paupere vidua exposcebat,
quod diceret se remittere non posse, stante tali Missæ
taxato stipendio. Verum licet possis taxam integram
elemo

elemosynam exigere, at liberaliter remittere, vel ex integro, vel ea parte etiam potes; nunquam enim Sacra Congregatio, vel Episcopus remissionem prohibuit: & taxa solum est, ne ex vi stipendij ipsa excedatur, non vero, ne remittatur: Dico (ex vi stipendij) nam nec prohibuit à sponte offerentibus, te posse taxato majus accipere, prohibuisset enim pietatis, & liberalitatis officia.

Pro Officiatura, & Intentione, an duplex stipendium recipi possit.

14. Dubitabis quartò, An liceat Sacerdoti accipere duplicem elemosynam, alteram pro præsentia, seu quam vocant Officiaturam, alteram pro intentione seu Applicatione.

Respondet quando constat petentem Missam, dato stipendio, etiam integro, solum voluisse præsentiam, potes accipere aliud integrum stipendium pro Applicatione, & è contrario, id quod licet Gavantus in rubr. Miss. p. 3. tit. 12. num. 5. & Barbosa de offic. Paroch. c. 1. n. 11. alique negaverint, tamen probabilius Suar. de Sacram. disp. 86. sect. 3. Valquez de Euch. 234. c. 4. immo & Delugo de Euch. disp. 21. sect. 1. n. 21. qui post hoc Decretum Sacre Congregationis scripsit, alique concedunt. Ratio est, quia stipendium pro præsentia, recipitur propter laborem extrinsecum Missæ, quo in tali loco, vel tempore Missa assumitur celebranda: stipendium vero pro Applicatione, pro ipso Sacrificio, eo modo, quo supra §. 1. num. 2. fieri sine labe Simonie posse docuimus.

Ad Decretum Sacre Congregationis, quatenus videtur esse contra nos, respondebitur mox n. 35.

Vnde conciliatur quod petens Missam velit præsentiam, vel applicationem, an potius Vtrunque.

15. Quæstio ergo sperest dumtaxat, ecquando nam, si forte verba sint dubia, petitionem esse de sola præsentia, & non de Applicatione, vel contra, iudicandum sit?

Dico. Si petitio, vel institutio Missæ in hunc, vel similem modum cum mentione finis, & etiam loci, vel temporis efformetur. *Volo, seu lego, ut Missa in tali Altari, vel templo celebranda quolibet Anno, Mense, Hebdomada pro anima mea, vel in remedium, seu refrigerium anime mee, vel in remissionem, seu satisfactionem delictorum meorum, vel ad intentionem meam, vel pro defunctis, &c.* Certum est ex March. de ord. 3. p. 2. c. 27. n. 1. petitionem non esse solum de Officiatura, sed esse etiam de Applicatione, ut ex se patet. Idem etiam puto, si dicat, *Volo ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia mea sepultura, seu in qua ego sepultus fuero*; videtur enim tunc haberi respectus ad satisfactionem in Purgatorio debitam à se, vel à suis.

16. Quod si petitio fiat cum mentione finis, sed non loci, seu temporis in hunc modum: *Volo ut celebrentur tot Missæ pro anima mea, vel pro defunctis, vel ad impetrandam salutem filij mei, &c.* Certum est ex eodem ibid. petitionem esse solum de Applicatione, ut etiam ex se patet: & in hoc casu, si alius à te petat solum præsentiam, idque tibi constet, ut solent petere Moniales, Confratres, immo & Parochi in quibusdam solemnitatibus, quando solum intendunt habere numerum Missarum pro commoditate audientium, poteris pro tali præsentia aliud stipendium accipere, quia id non recipis pro fructu Missæ, sed pro labore extrinsecuo ut dictum est, num. 14.

17. Denique, si petitio fiat cum mentione loci seu etiam temporis, sed citato, sive in hunc f. r. e. modum. *Institu in tali altari Capellanum, qui quotidie celebrare debeat. Aggravo Hæredem meum, ut in tali loco faciat celebrare tot Missas, Volo, ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia Maiori, &c.* si, inquam, ita fiat petitio, ope-

rosam erit discernere, quid petatur.

18. Et Bonacina quidem de Sacram. disp. 4. q. 1. p. 1. num. 13. cum Barbo. tom. 2. de potest. Episc. assensu favente Delug. de Euch. disp. 2. i. sect. 1. n. 23. & alii asserunt peti tunc, & deberi etiam Applicationem, est, inquit, quia cum non constet contrarium, res admodum dubia, præsumendum est id quod muniter accedit, ut semper in rebus dubiis debet docet laq. Menoch lib. 1. de præsumpt. q. 10. m. 1. muniter autem petens Missam vult sibi illam confirmari, quia sic statuitur ab hoc Decreto Congregationis in ordine ad quartum dubium supra n. 8. & n. 33. à nobis allato.

19. Marchinus autem de ord. tr. 3. p. 2. c. 27. n. 3. tunc non peti, unde nec deberi hujusmodi Applicationem. Ratio est, inquit, quia non est onus grave intendendum, nisi clare constet. Ni constet enim, nisi conditio libertatis minime tale onus cognoscens de quod propositum mente retentum nihil extra addatur, l. quidquid asstringenda ff. de verb. oblig. Immo mente Principis retenta ad nihil obligat. Cuius in dictis dispositionibus (quæ ad instar legum applicari solent, cum sint leges privatæ) de hoc non declarat, etiam si mente obligare voluisset, obligabit.

20. Verum enimvero, nisi in hoc casu, quando mentione finis, & linguis tres disponendi modos, & eulatis hujus modum nunquam dissolves.

Primus modus est, si absolute formata sit petitio seu dispositio sine ulla mentione loci, vel temporis, *volo seu lego, ut celebrentur tot Missæ.*

Secundus modus, est si Petitio efformata fuerit, adita mentione loci: *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Altari, vel Ecclesia.*

Tertius cum mentione temporis, sic: *Volo ut celebrentur tot Missæ tali die v. g. Dominico, vel Luna, vel in S. Petri &c.* Idemque erit cum intentione loci finalis temporis, hoc modo: *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Ecclesia, tali die.* His positis.

21. Dico primò, si dispositio sit primo modo, id est, absolute, præsumendum esse peti, adeoque deberi Missæ applicationem dumtaxat. Ratio est, quia communiter, qui sic petit, pro se solum petit, adeo applicari sibi fructum Missæ requirit, & non præterea. Idem enim est, in communi loquendi more petere: *volo ut tot Missæ celebrentur, atque, Volo ut Missæ pro me celebrentur, & nihil aliud.* Si enim te conveniat, stipendiumque offerens, dicat, *Ad hunc Iulium pro una Missa, sanè nil aliud intelligens, nisi stipendium accipere ad dicendum Missam pro anima seu salute ipsius, atque id ita communiter esse ejusmodi elemosynas manualibus, mox cum Delugo dicam num. 27. ita igitur in dispositione, de qua loquimur.*

22. Dico secundò. Si dispositio sit secundo modo, hoc est, cum additione loci, nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persuadeat, peti solum præsentiam. Ratio est ea, quam authores secunde sententia rebus attulerunt, quia nimirum non de eo sine clausula fundamento onus mihi grave imponere. Adde quod ideo apponi videtur determinatio loci, ut vel hoc re locus afficiatur, vel ad alia commoditas fidelibus audiendi Missam. Ita communiter intendunt Confratres vel Moniales, quando petunt in suis Oratoriis Missas celebrari; intendunt enim dumtaxat frui commoditate audiendi Missam, & nihil ulterius, nihil igitur aliud debet.

Dictum autem est (nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persuadeat) quia hæc maxime sunt attentiones ad implendas Fundatorum mentes, ut ex sequenti num. patebit clarius.

23. Dico tertio. Si dispositio sit tertio modo, id est, cum additione temporis (& idem est si finalis tempore addatur, & locus) erit iterum distinguendum.

Dubium incidens de Hebdomadariis Ecclesiæ Cathedralis Neapolitana.

26. Ex dictis infero Aloysium Riccius in decis. p. 3. decis. 13. non statim debuisse damnare consuetudinem in Cathedrali Neapolitana, per quam Hebdomadarij celebrant ibi Sacrum, sed applicant alteri, cui libuerit fructum Missæ: non, inquam, statim damnare debuisset; nam juxta prædicta considerandum erit, quæ ratione, seu quibus verbis ibi fundatores eas Missas in instrumento foundationis disposuerunt, ut sic decerneretur, approbandane esset illa consuetudo, an reprobanda?

27. At quid, si non extet tale instrumentum, seu scriptura, unde id ex ejus verbis dilucidari possit? Respondeo ex Delugo de Euch. 2.1. sect. 1. num. 23. fin. qui facit, quamvis in iis, qui dant elemosinas manuales pro Missis dicendis semper præsumitur eos velle applicationem: in beneficiis vero, vel aliis, in quibus obligatur Sacerdos ad celebrandum solum ob commoditatem eorum, qui audituri sunt Missam, facilius posse existimari quod sola Officiatura, non vero Applicatio requiratur. Hæc ille. Cui addi potest, in casu nullius scripturæ, maxime favere sanam populi, (notat idem Riccius, præfixis verum quorid. Eccl. ref. 366.) ipsam Sacerdotum praxim, ipsum exemplum prædecessorum, & similia: Debebat ergo Riccius hæc omnia considerare, nam ceterè, si hæc favent dictis hebdomadariis, à sua consuetudine dimovendi non sunt.

Aliquot quæstiones circa voluntates fundantium Missarum.

28. Explicatio conjecturarum, de quibus hæcenus egimus circa Fundatorum voluntates, requirit, ut ad majorem legentium utilitatem sequentes has quæstiones dissolvamus.

Quæres enim 1. Si Fundator sic disponat, *Eligatur Sacerdos, qui quotidie celebrans oret pro anima mea*, obligabitur Sacerdos applicare Missam pro Fundatore, an solum satis erit si pro Fundatore oret in Missa?

Respondeo. Certè posset sic intelligi, hæc enim duo applicare pro Fundatore Missam, & orare in Missa pro eodem, separabilia sunt: cum ergo unum solum exprimitur, non aliud; in illud unum videbitur alicui cadere obligatio. Verum ex tanta conjunctione verborum celebrans oret, puto implicite utrumque voluisse Fundatorem, donec aliqua alia circumstantia contrarium persuadeat.

29. Quæres secundò. Si fundator ita disponat, *Assigno hæc legatum ut Sacerdos celebret pro anima mea*, quor Missæ celebrandæ?

Respondeo, quor in ea Civitate celebrari solent in aliis similibus Fundationibus: Quod si in ea nulla alia, præter hanc, de qua dubitamus, appareant, arbitrio prudentis juxta amplitudinem, vel parvitatem elemosinæ, aliisque circumstantias, res decernatur. Dicitur (in ea civitate) non autem dixi (in ea Diocesi) solet enim non raro evenire, ut multum dissimiles sint ejusmodi circumstantiæ, in ampla, & locuplete civitate, quam in parvo oppido, licet ejusdem Diocesis.

30. Adverto insuper aliud esse si sit fundatio Capellaniæ vel Beneficij, aliud, si sit merum legatum Missarum. In Capellania enim, & Beneficio propter alia onera Altaris, & officij, pinguius solet assignari stipendium Sacerdoti, quam in mero legato Missarum, pro quibus communiter solum dari consuevit stipendium, quod est inductum, vel taxatum in tali Diocesi.

31. Quæres tertio. Si fundator ita disponat, *Assigno hunc censum, ut Sacerdos teneatur assidue celebrare*: celebrandumne huic erit quotidie, an satis erit frequenter dumtaxat? Respondeo. Cencus in simul. 14. illud

(Assidue)

(*assidue*) interpretatur, frequenter. At ex alia parte c. *Significatum de prabendis*, pro eodem accipitur quotidie & assidue. Melius igitur erit pendere, an census sit pinguis, an moderatus, an per similem censum in eo loco multæ, an pauca Missæ celebrari solent; an sit Capellania, seu Beneficium, an metum legatum, his enim, & similibus consideratis illud à prudenti decernatur, quod verisimilius est Fundatoris fuisse voluntatem.

32. Quæres Quartò. Si Testator sic loquitur: *Sacerdos meus celebret per annum integrum*, nec addat aliud, obligabitur ne Sacerdos singulis diebus celebrare, an solum frequenter in toto anno? Respondeo. Si per illud, celebret per annum integrum, ponemur in dubio, an Testator voluerit Missas quotidianas per annum continuum, an vero solum frequenter; certè ad hoc secundum, quod est minus onus teneretur Sacerdos, quia ex Molina *trakt. 2. d. 198. §. Si res*, Sanch. in *Decal. lib. 4. cap. 14. num. 3.* habemus sufficere quod legatum dubium observetur secundum minus: at certè mihi ex ipso modo communi loquendi videtur illud, celebret per annum integrum sine dubio significare per annum integrum, nullo die dempto, atque adeo continuo.

33. Quæres Quintò. Testator disposuit, ut die primo Lunæ Mensis recitaretur Officium defunctorum in tali Ecclesia, celebrarentur ab eisdem Sacerdotibus centum Missæ, assignato pingui stipendio. Accidit, ut dicto die sive ex legitima Sacerdotum penuria, sive quia incidit dies festus sollemnis (quo casu potius esse anticipandum Officium, & Missas defunctorum, quam postponendas ut scilicet celerius adsit auxilium animarum rectè monet Fraxinellus de oblig. *Sac. sec. 3. præcept. 5. §. 6. num. 3.*) accidit, inquam, ut tali die non potuerit expleri Testatoris voluntas, poterunt alio die eas Missas, & officium celebrare Sacerdotes prædictæ Ecclesiæ, & si adhuc duret penuria Sacerdotum, celebrari continuatæ Missæ in frequentibus diebus, & sic lucrari prædictam pinguem elemosynam? Iuvat id scire, tum propter conscientiam: tum quia Hæredes, qui pecuniam debent, contendunt aliis Sacerdotibus tale Officium committere.

34. Respondeo, posse Sacerdotes, Ecclesiæ à Testatore designatos diebus sequentibus successive celebrare, & sic lucrari illud pingue stipendium. Ratio est, quia admittitur ferè ab omnibus ea doctrina: quod quando legatum aliquod pium non potest impleri in specie, impleatur modo magis simili, & conformi dispositioni Testatoris: Ita Sanch. *lib. 4. conc. cap. 2. dub. 6. num. 2.* ex Trident. *sess. 25. cap. 3. de reform. & l. legatum. ff. de usu, & usufruct. legati*. Cum ergo in casu nostro magis conforme, & magis, ut ita dicam, vicinum menti Testatoris sit, ut Missæ ab iisdem, quibus in illo pingui stipendio voluit gratificari, celebrarentur, & in eodem Templo, solo Tempore mutato, quæsi ab aliis in alio Templo, illud erit præstandum, non hoc.

Atque hæc de præsentis argumento dixisse sufficit, nam casus alios similes prudens Lector solvere ex se ipso poterit.

An ratione diei festi aliquid plus recipi possit pro Missa.

35. Dubitabis Quintò. An die festivo Sacerdoti liceat pro Missa aliquid plus, quam sit consuetum accipere.

Respondeo ante hoc Decretum licuisse. Ratio esse poterat, quia, licet Missæ stipendium non sit propriè pretium, ne incidamus in Simoniam, non est tamen dubium regulari proportionaliter debere ad illius normam: sicut igitur, nullis emere volentibus, rerum pretia decrescunt, crescunt, ementibus multis, ita quia die festivo multæ Missæ appeti ad commoditatem populi solent, mercede, ut ita dicam cariore, dignus

erit operarius Missæ.

Confirmatur primò, quia Mediolani debentur Sacerdotibus accipiendi die festivo duplicem solent die feriato. Ita in *Syn. Dic. Med. 3. leg. de iure Ab. tom. 2. disp. 5. quest. 9. num. 15.* Et Consuetudinem erat stipendium Missæ feriatae duobus dos ultra eandem cerari. Missæ autem viginti. Ita in *Syn. Cremon. apud Marchin. de ord. trakt. 3. num. 2.*

Confirmatur secundò; quia eandem facultatem probaverat Sacra Congregatio aliam à Bononiensi. *Sacr. disp. 4. q. ult. pun. 8. num. 13.* qui testatur se Congregationi interfuisse, idemque consulesse, tum in fundamentum, quia si licet augere pro Missa solenni, idem licebit pro Missa sollemniss.

Noto tamen hoc fundamentum nisi aliud infirmum esse: Missa enim sollemnis majori labore annexa, quam privata, ideo maiore mercede digna, id quod non est in Missa privata sollemniss.

36. Hæc ante Decretum. Quid post illud? *p. 2. trakt. 14. ref. 59.* docet opinionem prædictam, scilicet possit augeri stipendium Missæ, ratione diei festivi, damnari hoc decreto Sacra Congregatio Verum Marchinus de ord. *trakt. 3. p. 2. cap. 16. num. 1.* qui scripsit post hoc Decretum, absolute approbat eandem prædictam opinionem, videtur & merito putasse hoc Decretum sibi contrarium. Scio in hoc decreto prohiberi duplicatum stipendium pro una sed profecto accipiens plus pro Missa festiva, pro feriata, non accipit duplicatam mercedem, sed unam, & quidem iustam pro festiva: quod festum duplicatam pro feriata, sicuti recipiens plus, pro una, & festo sollemni, iustum recipit, quod esset excedens, injustum, pro privata.

37. Nihilominus temperanda est hæc sententia, post Decretum, tum ante. Missa enim diei festivi test à te duplicato stipendio exposci, vel quod applicationem dumtaxat, vel quod etiam ad officium. Si pro sola Applicatione, non potes aliquid percipere. Si pro Officiatura, potes. Ratio differunt, quia pro sola Applicatione, non video unde est magis possit stipendium; siquidem Applicatio diei festivæ, est semper eadem cum applicatione diei feriatae, quoad omnes circumstantias, quæ nunc in considerationem cadunt, quæ quidem Circumstantiæ satis diversæ, respectu Officiaturæ: quia hæc magis exposcitur in festivis diebus, quam in feriatis, magis tunc commoditatem populi, majusque bonum Ecclesiæ, & eius Rectoribus confert. Quamvis immerito Prælati stipendium maius, pro ipsa die festivo, quam Feria, ut vidimus supra, taxare solent.

38. Idem proportionaliter die cum Lezzan. *V. num. 23.* de Missa cantata, potes enim pro eius Officiatura plus accipere v. g. duplicatum, vel etiam triplicatum stipendium juxta mensuram laboris, non vero pro Applicatione, quia labor cantatæ est varius, & quædam major, at Applicatio est una, & eadem in cantata est in quacunque privata.

An aliquid ultra solitum stipendium accipi possit fructu ex opere operantis.

39. Hurtadus de Sacrifi. *Miss. disp. 3. diff. 8. fine. diff. 4. disp. 15.* sequens Agidium Coninch. de *Sacr. art. 1. dub. 10. num. 195.* docet celebrantem non tantum stipendium, applicare Sacrificium, nisi quoad fructum ex opere operato, non; vero quoad fructum ex opere operantis: unde Sacerdotem non habere obligationem orationes, & alia, quæ in Missa fiunt, pro eodem, offerendi. Ratio est, inquit, quia datus est stipendium solum exigit illum fructum priorum, non

vero hunc posteriorem; alias non satisfaceret Sacerdos, quando ex malo fine celebrat, tunc enim nullus adeit fructus ex opere operantis, ex quo sequitur, posse Sacerdotem aliquid plus accipere si hunc fructum ex opere operantis promittat, ad quem dandum ex vi soluti stipendij non obligatur.

40. Sed profecto hæc sententia, nullo modo est approbanda quia quamvis fructus operis operati sit proprius, & potissimum Sacrificij, qui potissimum exigitur, exigitur tameniam, & minus principalis, qui est fructus operis operantis. Cuius rei ulterior ratio est, quia communis sensus hominum petentiam, vel injungentiam, vel votivum Missam, est de toto valore ejusdem, sine ulla distinctione, qualis nimirum potest haberi à tali Sacerdote, qui celebrare debet. Habe exemplum. Erant quis à Domino fructum v. g. duorum annorum prædij: totus fructus ementi debetur, siue multus, quando ex bona dispositione terræ seu opportunitis pluvius annus est ferax, siue exiguus quando est sterilis Ita proportionaliter, quando Fideles exposcunt Missam à Sacerdote totum ejus fructum exposcunt, siue multum, siue ex aliquo accidenti aliquantulum deficientem, iuxta dispositionem, scilicet, in qua invenitur Sacerdos, domo celebrat.

41. Quando ergo ex malo fine, & in peccato quis celebrat, dat, quod exigitur, quia exigitur secundum suam dispositionem, quam habet, quando ex bono fine, & magna gratia celebrat, dat item, quod exigitur, quia exigitur secundum suam dispositionem, quam pariter habet. Nam propterea rationabiliter Fideles, solent querere Sacerdotem bonum, quia magis tunc laetari propter dictum fructum ex opere operantis, merito putant. Ita Fagund. alios citans præcep. Eccl. 1. l. 3. c. 6. num. 21.

42. Hic obiter resolve, Sacerdotem excommunicatum vel suspensum posse retinere stipendium suæ Missæ, si (quamvis cum peccato, & pœna irregularitatis) pro aliquo celebret. Ratio est, quia cum ipse validè Sacrificium offerat, est enim Sacerdos, dat petenti Missam, totum valorem ex opere operato, valorem vero ex opere operantis non se obligavit dare, nisi sit, & quatenus illud ipse habet, ut modo diximus de Sacerdote existente in peccato. Ita Coninch. de Sacr. q. 83. num. 104. Junella disp. 14. de censur. n. 35.

An pro Impetratione unum, pro Satisfactione alterum stipendium, accipi valeat.

43. Dubitabis sextò, an possit Sacerdos recipere unum stipendium pro fructu Impetrationis, quam applicat v. g. Petro, & alterum pro fructu Satisfactionis, quam applicat v. g. Paulo.

Respondeo Quod hi fructus separabiles sunt certum est, ut patet ex supradictis lib. 2. cap. 2. §. 1. Quare ergo sine dubio Missam votivam v. g. Beatissimæ Virginis celebrando, possum applicare uni vim impetrativam, ad obtinendum à Deo aliquod Beneficium, & alteri totam vim satisfactivam pro pœna ejus peccatis debita.

44. Certum item mihi est, quod si quis expressè consentiat velle solum unum fructum, ex his possit accipere aliquid ab alio ob alterum fructum, ad quem hic etiam consentiat; volenti enim, & consentienti nulla fit iniuria, ut in simili diximus supra n. 8.

45. Sed quando quis absolute, & nihil se explendo petit Missam votivam v. g. Beatissimæ Virginis ad aliquod Beneficium impetrandum, quale est salus filij, potest Sacerdos huic tribuere totam prædictam vim impetrandi reservata sibi vi satisfaciendi, quam, alio accepto stipendio, alteri indigenti v. g. defuncto dare possit; Hoc scilicet, est, quod hic querendum proponitur.

46. Concedebat olim ut non improbabile Petrus Nauarr. lib. 2. de rest. cap. 2. dub. 6. num. 243. alique

apud Marchin. de ord. tract. 3. p. 2. cap. 16. num. 17. quia si separabiles sunt ejusmodi fructus separatim eos dare & propter eos separata stipendia accipere cur Sacerdos non possit; Negabat ex sua sententia idem Navarr. Bonacina, Rodriguez, alique apud Marchinum ibid. num. 16. cum quibus sentio, multo magis, nunc, post præsens Decretum Sacre Congregationis. Ratio præter dictum Decretum, ducitur ex sensu contrario perentium Missæ, qui (nisi contrarium explicent, vel ex aliqua circumstantia contrarium colligatur) est, ut utrumque fructum sibi acquirere velint.

47. Solum concederem, promittentem ex liberalitate uni Missam pro salute filij v. g. posse alteri eandem promittere pro Satisfactione pœnarum. Ratio est, quia cum id non faciât ex stipendio, quod totum Missæ fructum requirit, satis est si illis det id quod absolute ex intentione sua, & acceptance alterius promittit; promittit autem uni Missam formaliter prout Imperatoriam, alteri prout Satisfactoriam.

48. Quid ex voto; certe nec est impossibile te votum quod emisisti celebrandi factum ob actionem gratiarum de salute v. g. tui fratris obtenta, posse implere cum eadem Missa, quam alteri, ex liberalitate dones pro Satisfactione pœnarum, & e contra. Ratio est eadem dicta, quia satisficit formaliter intentioni promittentis & acceptantis.

An maior Devotio in celebrando, vel orationes alia extra, vel intra Missam, Ius ad maius Missæ stipendium conferant.

49. Dubitabis septimò. An si quis alias orationes, & suffragia Missam extra applicet ei qui stipem dedit pro Missa vel magno, & extraordinario affectu ipsam Missam celebret, possit recipere plura stipendia, vel talia, quæ, morali iudicio, adæquent illas orationes, vel affectum.

Respondeo. Non posse; quidquid dixerint aliqui antiquiores, Palud. in dist. 45. q. 2. a. 2. concl. 5. Sylvest. v. Missa 1. quest. 10. Adde Comitolum in Resp. mor. l. 1. de Sacr. q. 42. num. 24.

Ratio est quia qui Missam exposcit, fructum ejus ex opere operato, & operantis exposcit. Quate si eas orationes eumque extraordinarium affectum addas, quamvis laudabiliter addas, tamen addis contra conventionem, & ideo stipendium tibi non debetur is, qui id à te non petit. Secus si invitus, & nolens, illud quod nequaquam vult solvere cogetur.

48. Multò magis displicet sententia Bordonii ref. 25. num. 13. apud Lezzan. v. Missa, n. 18. putantis, posse Sacerdotem accipere duplex stipendium, unum pro applicatione Missæ, alterum pro applicatione Indulgentiæ si Missam dicat in Altari privilegiato (poterat & addere, vel cum calculo Benedicto) cui concessa est liberatio animæ à Purgatorio. Displicet, inquam, quia, vel offerens tantam stipem petit talem indulgentiam, vel non: si primum, iam ex conventionem debes & indulgentiam: si secundum, non potes accipere mercedem de te non conventa. Adde id certè esse contra intentionem Pontificum tales indulgentias concesserunt, qui multum abhorrent ab hujusmodi fordibus negotiationibus.

49. Illud non reprobarem. Nam si quis à te petat, ut aliquam Collectam, quæ in Missis v. g. ferialibus tu ex voluntate tua potes apponere, vel petat, ut in Missa pro se particulariter ores in Memento, conscius quod ceterum totam Missam alteri ex obligatione applices, puto te stipendium integrum, si integrum, vel etiam majus elargiatur posse recipere. Ratio est, quia tunc in nihilo defraudas eum, cui Missam debes, neque pro Missa, ejusque necessitatibus partibus, seu pro fructu ex opere operato, & operantis, stipendium duplex accipis, & ex alia parte dans tam excedentem

elemosynam liberaliter dat, quam dari certe ab aliquo nunquam prohibetur.

An pro una Missa, plura à pluribus exigua stipendia usque ad iustam mercedem accipi possint.

50. Dubitabis Octavo, cui ob Missæ applicationem datur stipendium minus, quam sit lege, vel consuetudine taxatum, an possit tantum accipere ab alio quantum sufficit ad iustam unius Missæ elemosynam, & deinde unica Missa, utrique satisfacere? Respondco præscindendo ab hoc Sacra Congregationis Decreto, posse. Ita Rodt. Nugnus, Vasq. Filliuc. Scortia? apud Delug. disp. 20. de Euch. sect. 2. n. 26. Ratio est, quia non est de-fraudandus Sacerdos sua iusta mercede, supponimus enim Sacerdotem accipiendo illud exiguum, iuri suo nequaquam cessisse.

51. Quod si expresse suo iuri cessit, atque expresse acceptavit se ob illam tantam stipem velle totam Missam applicare, non posse ab alio quidquam recipere, communis doctrina est; Ita Corduba alique apud Dianam part. 2. tract. 14. resol. 7. Marchin. de ord. tract. 3. part. 2. cap. 21. num. 5. Quia, tunc, suo pacto, cui semper standum est, se ad totam obligavit, iuri suo cedendo.

Suarez tamen de Sacram. disp. 86. sect. 4. §. Vnde cont. sequenter, etiam in hoc casu posse concedit Sacerdoti pauperi, in uno eventu; quando scilicet coactus paupertate consentit, hic enim poterit ab iniusto pacto resilire seque indemnem servare. Sicut (inquit) famulus, seu operarius, cui digna merces non tribuitur, potest damnum suum rescire, etiamsi à principio ob paupertatem coactus sit pro iniusto, & inequali pretio pacisci: Et sicut, qui ob necessitatem cogitur emere triticum, pretio iniusto, potest sine iniuria, alia via se indemnem servare. Sed de hac doctrina, & exemplis dicam separatim à num. 57.

52. Hæc præscindendo à Decreto de celebratione Missarum. Quid eo iam posito; Delugo loc. cit. Diana, Marchin. loc. cit. Tamburin. de iure Abb. tom. 2. d. 5. q. 9. n. 11. timet Decretum, atque adeo docent Sacerdotem recipientem à fidei exiguum quamlibet stipem, pro Missa, totum ejus fructum pro ipso applicare delere; ni id faciat, teneri ad restitutionem.

53. Nihilominus puto adhuc posse. Favent innominati apud Marchin. dicto num. 5. Nec timendum Decretum, (concurrentibus tamen conditionibus n. 66. dicendis,) cum nobis contrarium non sit, quia non est credibile voluisse Sacram Congregationem fraudare Sacerdotes iusta mercede. Expandamus breviter verba Decreti, Deinde, (inquit) ubi plura stipendia quantumvis incongrua, & exigua collata fuerint Sacerdotibus, præcipit, ut absolute tot Missa celebrentur, quot ad rationem attributa elemosyna præscripta fuerint. Hæc Sacra Congregatio. Vbi noto primo, illud (ad rationem attributa elemosyna) nam significat Missas celebrari debere, non sicuti ab offerente absolute præscriptæ sunt, sed sicuti ab eodem, juxta rationem, & compendium data elemosynæ præscriptæ sunt. Cum igitur elemosyna non sit data nisi limitate, limitate debetur applicatio Missæ.

54. Quando ergo, ut vidimus §. 1. num. 31. Congregatio respondit se loqui de præscriptione facta ab offerente, non vero facta ab Ordinario, solum explicuit personas, quæ facere debeant præscriptionem, non vero ad quam ratam, quia hanc fieri debere, ad rationem elemosynæ datæ, dixerat in Decreto.

55. Quando item num. 32. præcipit ut ad stipendia quantumvis incongrua, & exigua etiam, data ab una persona Missa præscriptæ celebrentur; præcipit quidem ut celebrentur Missæ ad elemosynam præscriptam, sed juxta ratam, seu ad rationem dictæ elemosynæ, non vero ad merum arbitrium dantis. Scio explicationem aliorum, quos tacito nomine affert Marchinus de ord. tr. 3.

p. 2. cap. 21. num. 5. sine, sed rostra est magis ad magisque favet Sacerdotibus.

56. Noto secundo illud (sua obligationi non facere) ubi, per suam obligationem non intelligitur, quæ erat ante Decretum, hæc enim erat sua Sacerdotum obligatio, & Decretum solum imminuit, illamque inculcat, non vero inducit. Quæ ergo ante Decreti promulgationem Sacerdotum obligatiæ non astringebantur; nec in prædictis stringentur.

Examinatur Doctrina Suariz de promissione stipendii Missæ.

57. Sed age per hanc occasionem, eam Suariz nam n. 51. traditam, ducentis exemplum ad eam paupertatem, seu necessitatem aliquid iniustus expendamus; nam sic facilius ad propositam solutionem sternetur via.

58. Dico Primo. Qui ob necessitatem cogitur triticum pretio iniusto, potest alia via se indemnem servare. Ratio est, quia iniuste venditor agit, debetare cum, qui ob necessitatem emit, verè non contrahit tali pretio, ad quod extorquendum, idem venditor tam titulum habet.

59. Dico Secundo: Famulus, seu operarius, seu paupertatem cogitur minori, quam sit iustum pretium suum famulatum vendere, nunc regulariter, à multitudinem servorum non potest se occulte elargiri, nam servat, damnumque suum contra Dominum sarcire. Vide Valerium de diff. utriusque fori. 2. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 25. diff. 13. num. 6. Ratio quia Dominus damnum patitur causa hominis famulum conducit, qui minori pretio servat, licet ret Dominus, quod hic famulus se occulte elargiret, non de illo, sed de alio in tanta multitudinem rum sese exhibentium provideret; quia igitur famulus occulte à Domino furripit illud, quod Dominus alius remitteret, nisi ipsemet famulus sua lenta exhibitione impeditur? Vnde quia famulus fuit causa damni emergentis in Domino, obligatur Dominum indemnem servare, & consequenter famulus indemnem se contra Dominum servare poterit.

60. Dixi autem (regulariter in tanta multitudinem servorum) nam si quando tale damnum non patitur Dominus; quia scilicet alium servum minori illo famulatum non invenisset, non erit famulus in mercede defraudandus. Ratio est, quia licet iniuste egessit, mendacioque dixerit se contentum esse in illo pretio, tamen de facto vendidit suum famulum dignum illa mercede; & ex alia parte patet, quod Dominus voluit famulatum illum emere, & simpliciter ad iustum pretium obligavit, nec ullum numerum, dum hunc famulum acceptat, patitur, utpote nimis, Dixi de facto vendidit, nam famulus pretio aliqua obsequia gratis, animoque liberali, & charitate, vel ex pietate, non potest deinde mutare voluntatem, unde nec petere ex iustitia, nec facere poterit compensationem. Bonacin. de Com. de loc. & cond. q. 7. part. 4. num. 2. Ratio est, quia legitime Dominus possidet illum famulatum, ubi liberaliter exhibitum, seu donatum, ergo de iusto nequaquam potest. Lege Molin. de contrah. lib. 1. Fagundes de contrah. lib. 5. cap. 16. Lell. lib. 2. cap. dub. 18.

61. Quæ num. 59. de servo diximus, videtur per Rebells 2. part. de obl. inf. cap. 5 §. 1. etiam, qui fatetur esse iniustitiam ex parte famuli, quando deceptio est alicuius momenti, & Decretum erat illam contrahens, etiam pretio iniusto, adeo in compensatione diminuendum esse aliquod iusto stipendio; etiam iniusto, ratione iniustitiam, & damni sequuti Domino, ob illam fraudem.

facto id consequenter non est dictum, nam si fuit vera iniuria, (ut Rebellis fatetur,) ex parte famuli non solum dimittendum aliquid est, sed totus ille excessus, quem Dominus propter illam iniuriam cogit solvere supra id, quod promiserat, debet restitui, seu a famulo non accipi, cum totus ille excessus sit damnum sequens Domino propter illam deceptionem iniustam, ut jam dictum num. 59. diximus.

62. Dices pro Suario, cum Delugo de just. & iur. tract. 1. d. 16. sect. 2. num. 82. posse sibi hunc famulum integrè rescire, quia ipse non cogit ullo modo Dominum ad contrahendum, sed ipse liberè contrahit, & eo ipso solum subire obligationem, qua intrinsecè inest contractui, ne scilicet fiat cum aequalitate pretij iusti. Sicut quando in necessitate petis mutuum promittendo usuram, non deceptus iniuste mutuantem, nam ipse potest liberè non mutuari, si tamen dat mutuum, eo ipso obligat se ad servandas leges intrinsecas mutui, & ad non accipiendam usuram. Quare non debes etiam quoad partem illi usuras, dare propter fraudulentam promissionem, qua induxisti illum ad mutuum, quia mutuant ad nullam usuram partem ius acquire potuit, sed eo ipso quod voluit mutuum dare, voluit servare equalitatem naturalem intrinsecam mutui, de cuius iustificazione est dare sine lucro. Sic etiam qui in necessitate vendit infra iustum pretium, non privatur etiam quoad partem, iure suo ad totum pretium, ad hoc enim voluit se implicare obligare emptor eo ipso, quod liberè voluit emere, quod idem in condictione dicendum est, cum sit eadem prior ratio.

63. Hæc Delugo, quæ certè vera sunt, si solum ipsum contractum emptionis, vel conductionis nude spectemus; puto enim, quod Dominus servum conducit, ut emptor mercedem emit, se iusto pretio emere, vel condere acie consentit, & ad locum omnino habet, ut modo dicimus, si quando Dominus causa servi, vel emptor causa venditoris nullum damnum patitur; at in casu nostro cum Dominus iniustum damnum patiatur, non conducendo alium servum, qui gratis, vel minori pretio liberaliter servit, poterit Dominus se compensare contra hunc famulum causam damni. Quare famulus potest se rescire quantum est ex vi contractus Dominus, quantum ex vi damni accepti, sed prævalet Dominus, quia ipse damnum patitur a famulo, si contra mercator ex vi contractus mutui non potest exigere quidpiam ultra mutuam pecuniam; at si a tali mutuo damnum sibi emergit; vel lucrum cessat, certè non ex vi contractus mutui, sed ex vi damni sequuti iuxta debitas regulas, quantum sua interest, exigere potest.

64. Ad exemplum de usurario facilis est responsio: tu enim quando mutuum petis, promittendo usuram nullo modo es causa iniusti damni usurario, nec illum iniuste decipis. Non enim hic habet jus extorquendi utrumque nec a te, nec ab alio: at Dominus habet jus accipiendi famulum alterius gratis servire volentis, unde iniuste decipitur a servo a cois mendaci promissione alleatus, relinquit illum nullo, vel minori pretio servitorem: Quid enim est iniuste decipere, si hoc non est?

Simile quid dicendum, circa aliud exemplum de vendente infra iustum pretium: nam si dictus vendens est causa iniusti damni in emente, qui emeret alibi minori illo pretio, vel rem illam sibi forte inutilem non emeret, & deceptus, atque adeo invitit emere, non potest dictus vendens decipiens se rescire; id enim contrariet ratio inducta n. 63.

65. Atque ex his confirmantur ea, quæ diximus num. 5. de emente triticum iniusto pretio: hic enim non est causa iniusti damni in vendente, cum vendens nullum ius habet vendendi maiori illo pretio, jam enim iniustum supponimus, & ideo emens poterit contra ipsum occultè, si aliam viam non habet, sibi compensare.

66. Dico Tertio, in questione nostra, de expresse Missam promittente ob paupertatem, minori stipendio quam soleat, esse omnino iuxta prædicta distinguendum; nam si offerens tenem elemosinam invenisset alium (quod ex conjecturis verbi gratia, ex paupertate, & magnitudine Sacerdotum ac petentium Missas, vel simili colligendum erit) qui minori illo stipendio celebraret, non poterit Sacerdos se indemnem servare, applicando offerenti partem fructus Missæ: si non invenisset, utique posset; & de hoc posteriore solum loquendum est. Suarium existimandum est: cuius doctrina ratio est iam dicta, quia nimirum in priori casu Sacerdos promittens est causa iniusti damni, in posteriore non item.

An fructum Missæ specialissimum possit Sacerdos habere mercede alteri concedere.

67. Dubitabis Nondè, an Sacerdos possit accipere aliquid plus, quam sit iustum stipendium, ex eo quia fructum, qui ipsius Sacerdotis est, & specialissimum supra §. 3. num. 3. appellavimus, applicet ei, qui illud plus offert.

Respondet Aliqui concedunt, atque addunt, fructum specialissimum trium Missarum æquivalere fructui medio unius Missæ: atque adeo dignum esse integro stipendio. Sic Molphecus apud Dian. p. 2. tract. 14. ref. 14. de iur. Abb. tom. 2. disp. 5. q. 9. n. 17. alique. Ratio est (inquiunt) quia fructus specialissimus est alteri applicabilis, ergo si applicetur, dignus est sua mercede. Ans. recedens probatur paritate, quia omne aliud opus bonum, in d. & ipsa Sacra Communio, omniumque Sacramentorum participatio, si non qua meritoria sunt, certè qua satisfactoria, alteri applicari possunt. Cur ergo non & fructus satisfactorius Missæ specialissimus? Confirmatur, quia fructum medium Missæ qui dari solet aliis, sibi potest applicare Sacerdos, ergo etiam fructum specialissimum, quem sibi applicare solet, poterit applicare aliis.

68. Nihilominus alij merito negant. Ita Suar. de Sacramentis. disp. 79. sect. 9. fine, Delugo de Euchar. d. d. 1. sect. 2. num. 33. Ratio (præter hoc Sacre Congregationis Decretum multum negantibus favens) est, quia quod talis fructus sit alteri applicabilis, est res satis incerta: fideles autem, cum afferunt stipendium certam, non sunt fructu incerto satisfaciendi. Adde ejusmodi fructum specialissimum fortasse ex instituto Christi ita non posse alteri applicari, sicuti fructum generalem non posse applicari aliis, diximus supra §. 1. num. 3.

69. Ad rationem Adversariorum, neganda est paritas, orationes enim ceteræ, & participationes Sacramentorum possunt applicari aliis quoad fructum operis operantis, hic enim fructus est veluti in dominio operantium. At fructus specialissimus, de quo loquimur, est fructus ex opere operato, quem fructum ex opere operato, sicuti in casu nostro, sic in dicta participatione Sacramentorum, an Christus ita instituerit, sit mera voluntate nostra aliis applicari possimus, divinate potius possumus, quam pronunciare. Quis enim scit, quod talis fructus sit sicuti fructus generalis Missæ, qui applicari non potest alteri, an vero sicuti medius, qui potest?

70. Ad Confirmationem respondeo negando consequentiam, nam quod fructus medius possit sibi, & aliis à Sacerdote applicari, habemus ex praxi perpetua Ecclesiæ, & sensu omnium fidelium: at quod similiter se habeat specialissimus, non habemus.

71. Dices: Adversariis satis esse eorundem sententiam esse probabilem; ut prudenter se gerant; Neque enim fidelis Sacerdos obligatur dare fructum certissimum, ad quem nullo modo se obligat, sed probabilem dumtaxat. Resp. negando eam opinionem esse probabilem, est enim satis dubia, & incerta, ut patet ex solutione fundata.

fundamenti ipsius, quod nihil habet, nisi duas paritates; quibus facili negotio asserri disparitas à obis potuit.

Quando contra Hæredes agi possit pro stipendio Missarum, de quibus testator disposuit.

72. Dubitabis Decimo. Quando testator, seu fundator legat, vel præscribit aliquot Missas, quid juris habeat Sacerdos vel Ecclesia contra hæredes petendi justum stipendium.

Respondet: quatuor modis in hoc se habere potest testator. Primo, volendo tot Missas, de stipendio autem mentionem non faciat, & tunc poterit Sacerdos vel Ecclesia agere coram Episcopo contra hæredes, de stipendio, secundum consuetudinem Regionis, iusto; & Hæres juxta vires hereditarias erit obligatus, illud assignare, ut constat ex dictis in responsione Sacre Congregationis à nobis allata supra §. 1. num. 34. Si autem Hereditas non sufficiat, quod recurrendum sit ad Pontificem; satis §. 2. à num. 1. explicuimus.

73. Secundo modo se habere potest testator, si velit tantam pecuniam, verbi gratia, aureos centum expendi pro Missis, sed modicum Missarum numerum taxet, verbi gratia, decem, ita ut superabundet pecunia: & tunc nisi aliud ex circumstantiis constet, censetur velle legatario liberaliter excessum concedere, beneficiumque, seu Capellaniam pinguem velle fundare, & sine dubio ad totam pecuniam subministrandam cogi debent hæredes. Idem dic, si testator relinquat prædium pro paucis Missis, quod processu temporis sufficeret ad plures, nisi tamen, ut dictum est, ex circumstantiis, vel verbis testatoris colligatur, velle, aucto Prælio, augere & numerum Missarum, de qua re iterum redibit sermo à n. 92.

74. Tertio modo posset testator velle, ut tanta pecunia expendatur pro Missis, sed numerum Missarum non taxat. Tunc, ut ex dictis supra hoc §. 2. num. 1. constare potest, numerum Missarum taxare licebit Episcopo, nec nisi ad assignatam, ut ex se patet, pecuniam obligabuntur Hæredes.

75. Quarto modo posset testator tot Missas præscribere, sed assignare pecuniam tenuem, & insufficientem, & tunc communior sententia docet in eo solum casu ab hæredibus deberi supplementum, quando testator principaliter intendit ipsas tot Missas, & consequenter tunc solum compelli hæredes ab Episcopo posse. Ita Bart. Surd. Mantie. alique apud Sanchez lib. 8. de matr. disp. 1. num. 36. Valsq. in Opuscul. de Testam. c. 8. alique. Ratio est, quia tunc Testator præsumitur in animæ suæ commodum voluisse omnino bonum illud spirituale, quacumque impensa, data capacitate hæreditatis.

76. Illud igitur, in hoc quarto modo remanet, & quidem difficile explicandum, quæ ratione dignoscere valeamus, quod Testator intendat principaliter tot determinatas Missas, quando ejus verba sunt ambigua, non facile apparet, quid principaliter intendat, ut Missas, ne celebrari, an tantam, & non majorem pecuniam summam in Missis insumi; si enim verba essent clara, nulla investigatione indigeremus, sed mens Testatoris, ad unguem esset servanda.

77. Variæ Regulæ traduntur à Doctoribus modo citatis. Illa inter cæteras, ut melior excipitur, quæ est communis in similibus dubiis dispositionibus. Quando testator demonstrativè apponit quantitatem pecuniæ, quæ pro Missis assignat, tunc principaliter intendit tot Missas. Quando verò apponit quantitatem pecuniæ taxativè, tunc minus principaliter intendit ipsas tot Missas, cum principaliter solum intendat tantam pecuniam taxatam insumi, & non amplius.

78. Sed ecce iterum difficultas: æquanam ratione id ipsum cognosci possit: Afferam breviter tres mo-

dos, seu regulas; nam suse invenies apud lullios passim.

Primus modus est ille, quem ex Felino, Castro, & Moquetæ tradit Marchinus de ord. in p. 2. cap. 22. à num. 7. In prædictis, scilicet, in dispositionibus esse verborum ordinem attendendum, nam quod primo profertur, principaliter intendit Testator, dicendum erit: quod secundo loco profertur, & principaliter tot Missas intenditur; in quo Missas celebrandas, deinde verò approbatur ratio pecuniæ: demonstrativè erit talis pecuniæ ratio, & principaliter tot Missas intenditur; in quo non ad assignatam solum pecuniam, sed etiam supplementum obligabuntur Hæredes. At verò, contra, primo loco assignetur tanta pecunia, de subdat, quot Missas sint celebrandæ, & velle se habebit talis assignatio pecuniæ, & minus principaliter intenditur, atque ad solum assignatam pecuniam, non verò ad amplius taxatam hæredes.

79. Secundus modus. Si legatum exprimitur ea perfecta oratione; tunc censetur factum esse si duabus, præsumitur factum demonstrativè. Tunc; illa sunt verba taxativa, quæ sunt perfecta sola absque dependentia aliorum verborum, sensum perfectum ab alio quopiam distinctum sunt demonstrativa, quæ dependent ab aliis, & non habent sensum perfectum sine illis, seu videntur ab illis. Exempli gratia. Si testator ita legat: *Aggravo hæredem meum ad dandum Petro aureos triginta ex fructibus talis fundi pro omni quotidiana.*

Hoc legatum factum est taxativè, quia facta oratione factum est. Si vero ita dicat: *Aggravo hæredem meum ad dandum Petro aureos triginta ex talis fundi redditibus persolvi pro omni quotidiana.* Hoc legatum stat demonstrativè, quod est per duas distinctas Orationes. Aliter, si legat: *Aggravo hæredem meum ad dandum aureos triginta, lubeo ex talis fundi redditibus persolvi pro omni Missa quotidiana.* In priore ergo dispositione, pecunie, seu imminuto fundo compellitur hæres ad supplementum, in posteriore non compellitur. Ita Boninus, Gavanti. Sanch. Bonacin. alique citati à Prælio. de ord. tractat. 3. p. 2. cap. 22. num. 6. quæ probat.

80. Uterque ex his modis suis difficultatibus notatur, ex quibus se extricare, dom lullios perit variationibus, & sublimitationibus quantarum, taxatam minus reddunt expectant. Continent bonorum strinan, non inficior, & ad Testatoris mentem indagandam conducunt nonnihil aliquando, sed non omnino satisfaciunt. Primo enim in utroque modis res à Notario, seu Scriba dependebit, qui vel oratione, vel multiplici, vel priore, vel posteriore loco, legatum, suo arbitratu, & sine ullo debito habere solent. Secundo quia ex primo modo, legatum quod si ita loquatur testator, *Volo decem Missas quinque Iuliiis dandis; Missæ decem sunt omnino celebrandæ, quacumque expensa, quia primo loco profertur.* Si verò ita, *Pro quinque Iuliiis dandis Missis; Non decem, sed quinque sunt celebrandæ, quia profertur secundo loco, quod demonstrativè credibile est, quia prorsus in utraque dispositione eadem videtur esse testatoris mens. Tertiò, quia secundo modo non absimile quid incommodum apparet. Ego profecto non sum tam perspicax, ut possim dignoscere rationabile discrimen. Nonne idem legat (aureos triginta ex fructibus talis fundi persolvi) & (aureos triginta, quos lubeo ex talis fundi redditibus persolvi) cur igitur in una dispositione hæredem obligat in altera non item?*

81. Putant igitur Tertio alij (sed ipsi videntur) probandam esse Brixiani opinionem (quam citat

ponunt Berous, & Guido Papa apud March. de ord. *tratt. 2. part. 2. cap. 12. num. 2.* docentis, ubi Testator meminit quantitatis solvendæ pro Missis, (idem dicunt in similibus dubiis dispositionibus pro quacunque materia) quamvis quantitas sit insufficientis ad dispositas Missas, non tamen hæredem, nisi ad quantitatem assignatam, & nullo modo ad supplementum. Ratio est Primo, quia ex quo testator meminit quantitatis pecuniæ, præsumitur illam principaliter, & taxativè voluisse, & non aliam infumam, quia talis est natura amoris pecuniæ, ut homines in similibus dispositionibus communiter mentem maxime apponant ad deliberandum de quantitate infumam; Vnde, si assignant, multum deliberat eam assignant, atque adeo principaliter, & taxativè. Secundum, quia, ut lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 4. diximus, non est imponendum onus grave, nisi certò de illo constet, ac nunc non certò constat, quia testatoris verba, de quibus agimus, dubia sunt. Tertio, quia in dubio melior est conditio possidentis. At nunc Hæres eam possidet. Quarto, docent non ignobiles Doctores (Mol. Sanch. Menoch. Mantica, & Bonac de contr. disp. 3. quæst. 17. part. 7. m. 7. addens Sanchez esse pro hac opinione in summa, cap. 13. m. 8. & cap. 15. m. 49. licet sibi contrarium lib. 3. de marim. d. 18. num. 24.) semper præsumi Testatorem voluisse gravare hæredem, quam minimum possibile est, l. unum. ex sam. §. si rem, ff. de legat. 2. & in dubio semper fieri interpretationem pro hærede contra legatarium, vel fideicommissarium, l. apud. Jul. §. Scio, ff. de legat. 1. nec eandem esse rationem de legatis etiam piis, ac de testamentis, cum Testamenta ample explicanda sunt, l. in testam. ff. de reg. jur. non ita legata, quantumvis pia. Cum igitur hic præcipue agamus de legatis Milliarum, & quidem dubiis, Interpretatio non pro legato, sed pro hæredibus facienda est, adeoque ad nihil, nisi ad assignatam nominatim pecuniam, sunt hæredes compellendi.

Hæc nobis, quæ Iurisperitorum sunt propria, rudi Mineræ insinuasle sufficiat. Certe Fraxinellus de Sacerd. oblig. lib. 4. §. 24. num. 2. ex hoc capite, quia Testatores Communiter curant gravare suos hæredes quam minimum possunt, unde non sit certum, quod præsumi possit mentem illorum fuisse, ut aucto decursu temporis Missæ stipendio, hæredes teneantur ad augendum stipendium colligere non esse impossibile non teneri. Esto teneantur etiam, probabiliter doceat cum aliis Diana part. 2. tratt. 14. resol. 17.

Ad Hæres pro Missis legatis debeat stipendium, quod currit tempore dispositionis, an tempore executionis?

83. Dubitabis Vndecimo, quando Testator non expressit quantitatem pecuniæ, sed disposuit ut celebrentur Missæ v. g. in perpetuum, si contingat tempore dispositionis fuisse majus, vel minus Missæ stipendium, quam tempore, quo actus sunt celebrandæ, teneantur hæres ad pretium currentis, tempore dispositionis, an tempore executionis.

84. Dico teneri ad currentis tempore executionis. Ita Barrol. Gevin. Monera apud March. de ord. tratt. 3. part. 2. cap. 22. num. 9. Ratio est, quia in tali dispositione Testator respicit principaliter ad tot Missas, ut ex supradictis constat, ergo præsumitur eas voluisse, quocunque dato stipendio, quod currit, quando dicendæ sunt Missæ, quod est tempus executionis.

85. Illud tamen adverte, quod si hæres negligenter se habuerit, nec curaverit Missas pro anima testatoris, intra competentis tempus celebrari (quod tempus si a testatore præscriptum non fuerit, quantum sit colligetur ex mox dicendis §. 9.) certe propter damnum, quod, causa hæredis, inferretur Defuncto, si Missæ non celebrentur: supplere omnino illud, quod deest, ut ex se patet, dicentis hæres tenebitur.

Quid fiet de Decursu non solutis antea pro Missis, sed nunc redditus?

86. Dubitabis Duodecimo in hunc modum. Hæres quidam Testatoris, qui legavit centum aureos supra quandam fundum pro Missa quotidiana celebranda à Monasterio per decem annos non solvit talem summam, unde nec celebrare fuit tunc Missæ, reddit nunc Monasterio mille aureos, fructus scilicet, decem annorum præteritorum, potestne Monasterium illos retinere?

Respondeo, posse cum onere celebrandi Missas respondentes decem annis; Quod superest Monasterij est. Ratio est, quia fructus legati legatario debentur cum eodem onere, quo legati fuerunt. Ita Molina tom. 2. de infir. d. 20. §. 2. alique.

87. Quid si fuerint legati Sacerdoti Capellano v. g. talis Ecclesiæ: cum enim hic unus Sacerdos occupandus sit ad explendam quotidianam Missam, quæ deinceps celebranda erit ad Missas præteritas supplendas non sufficit.

Respondeo. Suppleat per alios, sicuti supplere etiam Monasterium per suos varios Sacerdotes, potuit, quodque superest, Capellani erit propter eandem rationem modo dictam: per illam enim pinguius elemosinam præsumitur Testator Capellano, sicut Monasterio benefacere voluisse.

88. Vnum adverterem. Nam si redditus, seu elemosyna legata, esset Missis adæquate respondens, hoc est, non esset pinguis seu excedens, tunc non statim præsumere oportet. Testatorem voluisse Capellano gratificari, posset enim tunc dici solum illum voluisse merum numerum Missarum. Quare si eveniret casus prædictus, quando pro Missis non celebratis redderetur magna summa, distinguendum esset. Si enim ex circumstantiis colligatur Capellano voluisse Testatorum gratificari, ut si Capellanus fuisset Testatoris consanguineus, concivis, pauper, &c. Capellano cum prædicto onere faciendi celebrare Missas non tunc celebratas competeret illud ius faciendi celebrare. Sed si id non colligatur, posset hæres ex se facere supplere per alios. Ratio est, quia in priore casu, quando gratificatus fuit Capellanus, ipse ius videtur habere legati, in posteriore, solum ipsa Missæ celebrandæ.

Si tale legatum fuit additum loco, An reddita summa pro præteritis Missis requiratur omnino, ut Missæ celebrentur in loco à Testatore designato? colligetur ex dicendis infra c. 2. §. 1. a. n. 5.

Quid fiat si census relictus pro Missis pereat?

89. Dubitabis Decimotertio. Si census relictus pro Missis pereat in totum (nam si ex parte diminuat, quomodo recurrendum sit ad Pontificem supra §. 2. a. n. 1. vidimus) ad quid teneatur Ecclesiæ?

Respondeo, si cum sua culpa, tenetur, ut certum est, relatrice totum damnum, si nulla sua culpa, ad nihil obligatur. Ita Fraxinell. de oblig. Sacerd. lib. 4. m. 27. Ratio est, quia Ecclesiæ obligatur propter stipendium, & sub illo Testator eam obligavit: at hoc iam deest ergo, &c. Sanè ita accidit in Beneficio quocunque, quod datur propter Officium percunte enim fructu Beneficii, cessat obligatio ad officium. Nec tunc est recurrendum ad ullum Superiorem, si enim perit census, ad quid moderatio petenda erit?

Quid si non pereat, sed minuaturs census, & non possit adiri Pontifex?

90. Dubitabis Decimoquarto. Quid si ita diminuat propter aliquod caput ex dictis §. 2. n. 1. Ut stipendium fiat evidenter minus infimo iusto, nec hæres suppleat; & Capellanus non possit adire Pontificem?

Respondeo. Castrop. de Sacram. tratt. 22. d. vinca de Euch.

Euch. p. 15. n. 7. qui non meminit hujus Decreti de Celebratione Missarum, docet quando adiri non potest Ordinarius (dicamus nos post Decretum) quando adiri non potest Summus Pontifex, qui stipendium taxet, Missasque diminuat, probabile esse, posse Capellanum ex se diminueret, seque indemnem servare; esse enim id de jure naturæ, contra quod Decreta hæc Sacre Congregationis non præsumuntur agere. Cæterum monet id moraliter contingere non posse. Dum enim Capellaniam voluntariè admittit, illam retinet, Superiorèmq; non adit, sibi imputet, atque adeo tenetur integrè satisfacere.

91. Sed certè casus non est tam rarus, ut moraliter contingere non possit, accidit enim sæpè, ut quando Capellanus admittit onus, census fuerit sufficiens, deinde sine culpa diminuat; & ex alia parte, si propter paupertatem, sive propter aliud, non possit adire ad eum, cui licet numerum Missarum temperare. Vide tamen id, quod mox notabo n. 96.

Quod census pro Missis differtur solvi, quid faciendum, dicitur §. 9. n. 12.

Quid fiet si census pro Missis relictis augeatur.

92. Dubitabis Decimoquartò. Sic reliquit Monasterio Testator domum, vel vitidarium, ut ex pretio locationis, vel fructu dicantur Missæ: crescant arbores, crescitque ex concursu populi pretium locationis, suntne augenda Missæ?

Respondeo, posito, quod constet noluisset Testatorem pingui redditu benefacere Monasterio, nec taxasse Missas modo dicto à num. 72. sed voluisse ex toto redditu Missas celebrari, aio esse distinguendum cum Fraxinel. de oblig. Sac. sect. 4. §. 25. Si enim Viridarij, vel domus locatio crescat ex indultia Monasterij, quia scilicet arbores plures plantavit, vel officinas domus auxit, vel quid simile, non erit augendus Missarum numerus, quia illud augmentum est fructus indultie Monasterij: At si ex natura sua arbores creverint, vel casu ex frequentia populi crescant domus locatio, tunc augenda erunt Missæ. Ratio est, quia voluntas Testatoris est, ut totus fructus rei sue pro Missis expendatur. Adde contrarium eandem esse rationem, si ergo diminuta locatio, vel fructu diminuentur & Missæ modo supradicto, ergo aucto redditu, & Missæ erant augenda.

93. Una potest esse exceptio, quando raro contingit tale augmentum: & aliquando etiam raro fortasse fuit decrementum: tunc enim unus annus compensatur cum alio, ut mox in simili dicam n. 96.

94. Quid, si, eo tempore, quo augetur talis redditus, inveniatur, quod etiam sit auctum stipendium Missæ, poteritne tunc compensari incrementum redditus cum incremento stipendij? Respondeo. Puto posse cum Rodriguez tom. 4. Summæ, cap. 12. de Missa. num. 10. quia tunc servatur æqualitas inter augmentum utriusque.

Quid fiet si augeatur taxa stipendij Missæ?

95. Dubitabis Decimosexto. An si censu pro designatione tot Missis invariato, crescat taxa stipendij Missæ v. g. erat medius Iulius, fiat (Episcopo sic disponente, vel communi praxi sic acceptante) unus interger Iulius: An, inquam, possit diminui, numerus Missarum? Respondeo, posse diminui cum autoritate Pontificis, & hanc esse unam ex causis moderationis Missarum, ut diximus supra: & in casu necessitatis idem posse affirmari, quod modo ex Castropalao num. 90. insinuamus, paritas rationis videtur ostendere, ut scilicet Ecclesia vel Capellanus se indemnem servet, neque enim præsumit Testator in tali necessitate injustè eos aggravare voluisse. Ita Bordonus ref. 35. num. 27. Aversa de Eucharist. q. 11. sect. 18.

96. Illud tamen tum in hoc, tum in casu, de quo num. 89. diximus, noto perlibenter. Si per aliquos praeritos Ecclesia habuit stipendium pro prædictis augmentis, ut esse consuevit, quando pinguem Capellanum ut legatum fundavit Testator, non posse statim diminui Missas prætextu, quod taxa stipendij creverit, vel decreverit census. Ratio est, quia sicuti antea fuit commodo tuo, ita tuo incommodo stare nunc debet defectumque hujus anni compensare congruum est cum aliorum annorum excessu, ut modo, in simili num. 97. dictum est.

Quare tam hic, tum in dictis num. 91. & 93. judicium prudentis est decidendum, quando excessus, vel defectus est tantus, ut merito diminutio, vel auctio Missarum facienda sit.

Quid si taxa stipendij decrescat?

Vbi,

An Religiosus stare debeat taxa facta ab Episcopo?

97. Dubitabis Decimosextimo. Quid contra fiat, si, invariato dicto censu pro tot determinatis Missis, decrescat taxa stipendij? Erat v. g. unus Iulius, fiat medius Iulius, eritne augendus numerus Missarum?

Respondeo. Si ex circumstantiis constet Testatorem noluisset Ecclesie pinguem redditum relinquere, augendum puto. Ratio est, quia tunc in casu huius dubitationis Testator præsumitur velle censum equari Missis, & Missas censui: At si id non constet de legatum, seu Capellania fundata præsumitur obligatè, non puto augendum, quia tunc præsumitur Testator suo Capellano, ut assolet benefacere voluisse, puto quod determinatas Missas præscripsit, & nihil aliud explicuit.

98. Sed dum meminimus taxæ stipendij, datur occasio querendi: Vtrum si Episcopus taxat unum Iulium v. g. deberi pro una Missa, obligetur Religiosus exemptus stare huius taxæ: An potius possit à voluntate dantis recipere duos Iulios, posito quod hoc sit stipendium summum, quod currit abstrahendo ab Episcopi legitima taxæ? Respondeo. Si voluntate dantis, tanquam pinguis elemosyna; tam Regularis quam Sæcularis, potest, quia taxa Episcopi non excedit liberalitatem Fidelium. Difficultas ergo sola consistit, quando quis det illud plus tanquam stipendium Missæ, aliter omnino non daturus, in quo casu certum sit Sæcularem Sacerdotem debere taxæ à suo Superiori legitime constitutæ se conformare, pro merito dubitari: An id etiam debeat Religiosus exemptus.

99. Dico hanc questionem similem esse illi: An Ecclesiastici teneantur stare taxis, & metis in pretio rerum, quas Principes sæculares taxant; ita enim Ecclesiastici non sunt Principibus sæcularibus subditi, sicuti exempti non sunt subditi Episcopis. Quoniam ergo communior, & vera opinio est illos debere stare metis taxatis à Principe, si non directè, ceterè consequenter ex eo, quod posita tali meta pretium justum talis rei non erit indivisibiliter, nisi jura illam metam, unde si quis plus accipiat contra justitiam accipiet, quia sumit ultra debitum rei pretium. Ita Molina, Vasquez, Bonacin. aliique, quos sequitur & citat Castropal. tom. 1. tract. 3. de legum. d. 1. part. 24. §. 6. num. 1. Ideo etiam in casu nostro, posito, quod Episcopus taxat dandum pro stipendio Missæ, unum verbi gratia, Iulium, unus Iulius est Missæ indivisibile stipendium, quare quicquid ex hoc solo titulo accipietur, contra justitiam erit. In casu enim Missatum, licet non interveniat vera venditio, & emptio, quia esset Simonia, tamen ut alibi innuavimus, proportionaliter ad veram venditionem, vel emptionem, etiam in Missatum casu debetur.

debemus. Scio Navarr. & Bonac, apud Castrop. loc. cit. negare Ecclesiasticos saltem sub mortali taxis Principum facultatem subdi, unde idem puto dicturos in casu nostro de stipendio Missæ, sed illis ego propter rationem à nobis modo dictam assentiri non possum.

An Capellanus teneatur pecuniâ expendere ad ornatum Altaris.

100. Dubitabis decimo octavo. An Capellanus obligetur tum ad Missas celebrandas, tum ad conquirenda Altaris ornamenta?

Respondeo, si sufficiant redditus tum ad designatas Missas, tum ad necessaria Altaris, teneri ad utrumque. Ad ipsum enim pertinet totum onus Capellanix, sicuti onus Beneficij ad Beneficiatum: qui enim sentit commodum, & incommodum sentire debet. At si non sufficiant, distinguendum est. Si Capellania est pinguis, ita ut per antecedentes annos supra justum stipendium Missæ aliquid habuerit Capellanus, licet nunc hoc superfluum cessaverit, potest teneri. Ratio est, quia de toto Beneficio, seu redditu presumendum est provideri debere (quando aliunde provivum non est) tum Altari, tum justo Missæ stipendio, computato anno faciendo cum sterili. Si vero Capellania non est, nisi ad justum Missæ stipendium, censetur non teneri, quia secus tuis stipendiis militares, quare tunc qua ratione possit quid retineri de stipendio dicam infra §. 5. n. 7.

Justum autem stipendium computare potes in tui favoris illud: quod forte in tua Civitate est medium, sed justum, si Episcopus illud legitime id est indivisibiliter non taxaverit, tunc enim juxta hoc, & non juxta tantum tuas taxationes taxare debes. Dixi (in tui favoris) nam nisi Fundator contrarium expresserit, præsumitur noluisse suum Capellanum stipendio infirmo, licet justo, aggravare voluisse. An hæc præsumptio possit extendi ad concedendum tibi stipendium summum, aliis judicantur relinquo.

101. Docet Fraxinel. de oblig. Sacra. tit. 4. concl. 5. §. 5. Capellanum non teneri facere restitutionem Missarum si forte pecuniâ expendit ad ornandum quomodoque Altare. Sed est distinguendum. Si enim sunt ornamenta, necessaria (& quidem necessaria judico, quæ cum decoto Altari conveniunt, ut sunt aliqua congrua paramenta Mappæ, &c.) Fraxinello assentior, secus, si sunt ad ostentationem, his enim cum jactura suarum Missarum fundatorem non consensisse putandum est. Illud item eidem docto auctori post factum, sed non ante, concedo. Nam si bona fide id jam fecisse nunc inveniantur Capellanus, non esse obligandum ad Missas de suo supplendas puto, quia ea ornamenta jam denique in Altari, atque adeo Dei cultum cesserunt, nec mihi persuadere volo in tali bona fide Fundatorem voluisse suum Capellanum urgere, imò non urgeret Capellanum in tali casu, sed ipsum Altare, cui attributa sunt ornamenta, nec in his factus est ditior Capellanus, sed Altare.

An compensare stipendium Missæ sibi non solummodo aliquis possit.

102. Dubitabis decimonono in hunc modum. Hæres, vel quilibet cutavit, ut Sacerdos, pecunia credita, eorum Missas celebraret, quibus celebratis, stipendium ei Hæres non solvit. Post multum tempus idem obligatus præteriti debiti affect centum Julios eidem Sacerdoti, ut eorum Missas celebraret, licetne huic Sacerdoti eos recipere, & quia non habet aliam viam recuperandi stipendium celebratarum Missarum, sibi id compensare, non celebrando Missas nunc postulas?

Respondeo: Posse. Colligitur ex Peyrino tom. 3. cap. 1. n. 17. quatenus docet si Monasterium fecit expensas, ad recuperandum stipendium pro Missis jam celebratis, nec eas recuperare alio modo à Petro, qui illas Mis-

sas petiit, valeat, nisi retinendo partem elemosynæ, quam forte idem Petrus pro aliis Missis celebrandis offerat, posse diminueret has alias Missas, & sibi iuste expensas factas compensare. Ratio esse posset, quia propter justam compensationem potest sibi refarcire damnum, si Sacerdos in casu nostro, si Monasterium in casu Peyrini. Sibi ergo imputet ille, qui stipendium celebratarum non solvit, si postulas nunc Missas non habet.

103. Certè in hac doctrina illud difficile mihi est, nam fac Missas celebrandas esse pro anima purgante, vel pro impetranda sanitate alicuius, non erit æquum, ut hi patiantur damnum in re tam gravi ob delictum debitoris. Alius, etiam si anima, & infirmus ad eundem debitorem pertineant. In illo igitur solum casu prædictam recompensationem admitterem, quo constaret totum damnum esse solius debitoris, & nullo modo tertij.

§. I. V. Super. illud §. 1. num. 9. Id verò ut deinceps, &c.

Vbi revocantur Privilegia Religiosorum.

1. Quoniam circa minuendum numerum Missarum concessa fuerunt à Summo Pontifice nonnulla Privilegia, ea hic universa in futurum revocantur.

Et quia per illud (in futurum) denotari videbatur non revocari dicta Privilegia, quoad onera suscepta de præterito: ideo dubitatum fuit. An illud (in futurum suscipiendis) intelligeretur de suscipiendis post privilegium? Respondit Sacra Congregatio esse intelligendum, ut vidimus §. 1. n. 3.

Ex qua responsione declaratur, ut notat ex Bordonò, Lezzana tom. 3. V. Missa, num. 15. hanc revocationem Privilegiorum esse etiam quoad onera suscepta ante Decretum, si suscepta fuerint post privilegium, non verò esse revocata, si talia onera fuerint suscepta ante Privilegiorum concessionem.

Quanam Privilegia hic revocentur.

4. Circa quæ dubitabis primo, quanam sint ejusmodi Privilegia? Respondeo, esse fere sequentia.

Primum est Julij II. & Leonis X. Nam Julius II. apud Confectum in Bulla 7. Julij I. concessit Generali Minimorum Sancti Francisci de Paula, ut in Visitatione, vel alias ubi forte contingeret Fratres multarum Missarum obligationibus prægravati, quibus satisfacere non valerent, dispensare possent, ut unam Missam cum novem collectis, hoc est, cum novem Orationibus, celebrando, satisfacerent pro novem obligationibus, petinde ut si novem Missas celebrarent, & cum septem Collectis pro septem, & sic infra descendendo, &c. & interim, qui eas Missas fundaverant, participes essent omnium bonorum talis Religionis.

3. Hæc concessio, quia facta fuit nuncupatim Francisco Binect tunc Generali, ideo Successor obtinuit à Leone X. apud eundem Confect. in Bulla 8. Leonis X. idem Privilegium universaliter his verbis. Cum autem Fratribus pro illorum sustentatione, aut alias, devotionis causa, duo baiocchi, seu septem quatrini moneta Julia, pro celebratione unius Missæ, per Christi fideles communiter dari consueverit, &c. Et infra: Nos omnibus Fratribus domorum dicti Ordinis in partibus Alemannia, & Boemia pro tempore existentium, ut de cætero, perpetuis temporibus, in celebratione unius Missæ novem, vel septem commemorationes, ad eorum devotionem, pro tempore recitata, pro septem, vel novem specialibus & integralibus Missis, etiam si illa specialiter de Requiem forent celebranda, vel de quibuscunque Sanctis, vel alia quomodocumque etiam si pro illis recitandis elemosynam receperint, seu in posterum reciperent plenè satisfacere valeant, concedimus.

2. Hoc Privilegium, licet sit concessum particularibus illis Fratribus Alemannia, & Boemia, tamen concessum intelligitur, & aliis. Ratio est, quia (ut notat

P. Rodr.

Rodriguez tom. 1. reg. 55. art. 18. Vide supra lib. 1. c. 6. §. 4. n. 11. ex Delugo) adest Privilegium Pontificis, quo Privilegia concessa uni domui Mendicantium, intelliguntur concessa toti Religioni, saltem in simili causa, atque adeo omnibus participantibus in Privilegiis, id quod iterum me dixisse meminisse lib. 1. cap. 6. §. 4. n. 11.

es. Secundum Privilegium apud Confect. Bulla 7. Leonis X. & meminit Rodriq. tom. 1. quest. reg. 43. art. 17. est ejusdem Leonis X. concessum Minoribus, quod sic habet. Cum sicut accepimus, contingat sapius, ut Fideles ipsi plures Missas per eosdem Fratres celebrandas, largiantur eis aliqua elemosyna, committant, & in aliquibus regionibus elemosynam celebrationis unius Missæ certa pecunia quantitas valde parva, & tenuis dari consuevit, adeo quod vos ad elemosynam, quæ singulariter à pluribus largitur, tot Missas, quot sunt largientes pro singulis celebrare non valeatis. Et infra: Nos vobis, ac pro tempore existentibus Fratribus, quod celebrando unam Missam duxat, si elemosyna æquivalens unius Iulij non largitur, etiam si duas, tres, aut quatuor, vel plures Missas celebraturi, occasione diversarum, vel plurium elemosynarum huiusmodi, essetis, & in dicta celebranda Missa pro omnibus, qui dictis Missis in elemosynam usque ad summum huiusmodi contribuerint, vel contribuant in futurum, commemorationem in genere faciendo, in hac conscientiarum vestrarum puritati satisfactum fore, & esse indulgemus.

6. Tertium Privilegium apud Rodr. in Bullar. in Bullis Sixti. IV. Bull. 44. est concessum Monasterio S. Benedicti Vallisoleani per Nicol. Francum Nuncium Sixti I. V. in hanc formam. Reverendiss. Pater Supplicatur Paternitati vestre Reverendissima, ut Fratres quascunque elemosynas, vel quacunque legata pro perpetuis Cappellais, vel alijs liberè, & licitè possint recipere, & retinere sine prædicto onere, &c. Fiat ut petitur Nicolaus Francus Legatus.

7. Quartum Privilegium, apud Portell. V. Missa. n. 2. est Martini V. concessum Patribus D. Hieronymi in Hispania, quod per extensum conscriptum ego nondum videre potui: in quo conceditur, quod illi non teneantur dicere, pro qualibet Capellania, ultra quatuor Missas in qualibet hebdomada, etiam scaturum Fundatores, & Institutores defuncti ordinaverint quotidie Missam celebrari: & quod idem Papa dixit, hanc esse amplam satisfactionem per has quatuor Missas. Addit Portella ibid. hæc verba: Ego quoad concessionem hanc non dubito quin fuerit facta, sed non consulo quod fiat, imo quod non publicetur secularibus ob periculum pusillorum.

Hæc Privilegia, & si quæ alia fortasse fuissent, revocavit in hoc Decreto Sacra Congregatio.

An prædicta Privilegia legitime concesserit Summus Pontifex.

8. At vero, quam ratione Pontifex hæc Privilegia concedere tunc potuit, in præjudicium eorum, qui elemosynas obtulerunt? Profectò Pontifex Dominus non est bonorum Fidelium, ut possit de iis suo arbitratu disponere, & Religiosis applicare.

Nihilominus, si rectè attendas ad prædicta Privilegia; nihil incongruum concessum à Sancta Sede fuisse reperies: id quod non ut antiquiores aliqui apud Rodriq. tom. 1. q. reg. 43. art. 7. §. Tertia conclusio, & Peyrinum tom. 1. in consil. decim. Leonis X. num. 1. defendunt, & qui dem frigide, sed nova, facilioreque via, discurrendo per singula, sic explico.

9. Primum Privilegium Leonis X. relatum n. 3. (quod idem est cum relato num. 4.) concedit, ut quandoquidem duos bajocchi dari pro stipendio unius Missæ, ibi consuetum erat, concedit inquam, ut per unam Missam sub novem commemorationibus celebratam satisficeret pro novem, & per septem, pro septem, &c. iam, ini rationem, ad quantam summam ascendant ea pecunia novies repetita. Certe bajocchi duo novies replicati sunt bajocchi decem, & octo, hoc est, duo Iulij Romani minus duobus bajocchis. Decebat ergo, seu potius de-

claravit Pontifex illud stipendium duorum bajocchi fuisse irrationabile, taxavitque pro singulis Missis regionibus assignandos esse decem & octo bajocchi, quando certè ibi, & in ea ætate, quando erat in cerdotum penuria, non erat durum stipendium, doquidem nunc in tanta Sacerdotum multitudine, supra c. 1. §. 1. n. 2. diximus, solet esse diebus festis, Julius, seu argenteus, hoc est, bajocchi decem, diebus festis, duplicati, hoc est, bajocchi viginti, & expensas vini, ceræ, paramentorum Minutissimi, quæ modo infra dicendo §. 5. n. 7. cap. pendium, censi absolute possunt.

10. Quid autem ex facto computato consequente illud, quod stipendio sic justè à Pontifice mererentur deinceps Patres illi una Missa satisfecisse novem exiguis stipendiis, quæ unita ascenderent, prout supra §. 3. num. 50. à nobis ex probabilis sententia resolutum est. Nihil igitur Pontifex à Fidelium disposuit, sed declaravit justum stipendium unius Missæ, ibi, esse duos Iulios minus duobus bajocchis.

11. Secundum Privilegium relatum num. 6. ut pro multis offerentibus exiguum elemosynarum pertingeret usque ad Iulium, una Missa applicaretur, vides etiam hic nihil aliud fecisse Pontificem, nisi declarasse justum stipendium Missæ manualis esse ad Iulium.

Non est igitur audiendus Collector Privilegiorum Mendicantium in comp. Mendic. Missæ §. 4. Rodriq. tom. 1. q. reg. 43. art. 17. qui non valens alio modo explicare, asseruit, hanc concessionem fuisse tititiam, nulliusque valoris, prout multi viri facillime logi, & Jurisperiti responderunt: Non est, inquam, audiendus, sicut & nec alij, frivolas explanationes dantes, siquidem modo dicto iustitia concessionis explicatione potest.

12. Tertium Privilegium allatum n. 6. quod est à Pontificis, si potes prædicta, vel alia interpretatione defendere, bene est. Secus, concedere Legati suæ potestatis limites excessisse (licet bona fide) est inconveniens.

13. Quartum Privilegium concedit pro quolibet Capellania quotidianæ Missæ, celebrari Missas quatuor hebdomada. Id quod ideo concessisse Pontificem non credibile est, quia Capellania illa tenuis erat, & exigua, reduxit igitur ad rationabile stipendium, ut licet, deperditis forte Capellaniæ redditibus, potius pretiis, &c. fieret iusta Missarum redemptio: id quod cernere ad Sanctam Sedem pertinere, nunc explicatè claravit §. 1. n. 7. Sacra Congregatio.

Duo Privilegia concessa post hæc Decreta de celebranda Missarum.

14. Dubitabis secundò. An post hæc Decreta de celebranda Missa, quod Privilegium de hac re concessum Regularibus.

Respondeo, esse duo: Nam primo Urbanus VIII. sequenti post evulgata dicta Decreta, id est, 13. Julij, concessit Procuratori Generali Mipimorum, ut Missarum perpetua exigua, & oneri amplexu imparet ad rationem quinquaginta scutorum monetæ Romanæ (quæ uncis citèter viginti Sculis respondent) pro quolibet Missa quotidiana, reducerentur. Ita Peyrin. num. 1. conf. Urbanus VIII. Marchin de ord. trad. §. 2. c. 2. Vides Summum Pontificem nequaquam libere dispensare de Fidelium bonis, sed solum concedere, ut ratione Missæ ad rationem iusti stipendij.

15. Secundo, idem Urbanus VIII. 6. Aug. ibi approbando Constitutiones Fratrum Minorum, concessit, ut ij in primo eorum Capitulo, Missas, quæ habuerint annuas quotidianas, reducerent ad rationem quinquaginta scutorum annuorum. Ita Lezz. V. Missæ n. 11. Quod Privilegium eandem habet explicationem. Neque offendat modo quinquaginta, modo sexaginta stipendij.

stipendia enim hæc, ad modum pretij rerum, habent Medium, Infimum, & Summum.

16. Sed petet quis: An his duobus Privilegiis fruatur alij religiosi participantes in Privilegiis.

Concedit Marchin, *dist. n. 7. Negat Lazzari, dist. n. 31.* Ille, ob rationem universalem, quod participantes communicant in Privilegiis concessis, & concedendis. Hic, quia parat hæc non esse Privilegia, sed reductiones particulares, quas Pontifex ad petitionem particularem fecit, quæ certè illis non communicantur. Secus, quando Pontifex concedit v. g. uni Conventui alienationem alicuius boni immobilis, concederet omnibus participantibus. Adde quod jam amplius hi Religiosi non teneantur adire Pontificem ob reductionem Missarum cum ipsi possint facere, & tamen praxis est in contrarium.

17. Sententia concedens est probabilior quoad concessionem allatam n. 16. Ratio est, quia illa Privilegium est, non vero reductio, nam non reducit ipse Pontifex, sed dat facultatem reducendi, & quidem per Diploma apponens Constitutiones Fratrum, id quod satis ostendit esse concessionem universalem. Ad id, quod additur. Respondeo primo, Esto propter reductiones Missarum quotidianarum illi non obligarentur ad Pontificem confugere: obligarentur tamen propter alias reductiones non quotidianas, & quando reductio instat, ut hæc extra Capitulum. Sed Resp. secundo, concessio nem solum loqui de reductione facienda in primo Capitulo, & non amplius, quare si occurrat facienda alia reductio post illud Capitulum, certè ad Sanctam Sedem erit recurrendum.

§. V. Super illud §. 1. num. 10. Ac similiter, &c.

Vbi,

Prohibetur, ne Sacerdos, retenta parte elemosynæ, Missam alteri celebrandam committat.

1. Sacerdos cum receperit à Fidei argenteum intermedium, ut Missam pro illo celebret, dat argenteum meum Petro similiter Sacerdoti, ut sui loco satisfiat; medium vero sibi retinet; potestne id licitè esse? Decidit Sacra Congregatio supra §. 1. n. 10. non posse.

2. Et quia dubitatum fuit: An saltem possent Rectores Ecclesiæ aliquid sibi retinere pro expensis necessariis, vino, cera, Hostia, Paramentis, & similibus. Respondit *ibidem* n. 36. posse Rectores Ecclesiæ pauperis non vero eius, quæ sufficientes habet redditus: advertiturque ne plus iusto excedant hæc expensæ, & nihilominus, his deductis, curandum esse tot celebrari Missas, quot fuerit præscriptæ ab offerentibus elemosynam.

3. Rursus fuit dubitatum, An beneficiatus qui potest per alium celebrare, teneatur huic alij dare stipendium ad rationem Beneficii. Respondit *num. 37.* satis esse si det elemosynam congruam secundum morem Regionis, si aliud in fundatione cautum non fuerit.

4. Denique. An ille, cui datur stipendium manuale majus solito, pro Missa, debeat totum dare alteri cui fortè illam celebrandam committit. Respondit *ibidem* n. 38. debere totum dare.

5. Vides discrimen? Id, quod concessum est Beneficiato habenti fortè pingues redditus pro onere Missarum, negatur recipienti elemosynam manualement pro Missa. Et quidem merito, nam huic fideles totam elemosynam dant pro ipsa Missa; ibi Fundatores dant etiam pro ipsa commodiore sustentatione Beneficiati, ut alacritus serviat, &c.

6. Quærit: recipiens elemosynam manualement, si non servet hoc Decretum, peccatne mortaliter? Respondit cum Peyrino *conf. 9. Urbani VIII. §. 4.* alios affirmare, quia tam subtilis distractio Sacre Congregationis, non te tam gravi, ita tam serio intendisse, demonstrat. Ita

Par. II.

Bordonus *ref. 2. 6. num. 28.* alios negare, quia in Decreto hujus rei nulla adsunt verba indicantia culpam mortalem, & ex alio capite nulli tunc fiet injuria, non Sacerdoti celebranti, quia stipendium minus voluntarie, ut supponimus accipiat; non petenti Missam, jam enim illa pro ipso celebratur.

An alij præter Rectores Ecclesiæ, possint retinere expensas pro vino, cera, ministro, paramentis? &c.

7. Sed adhuc dubitabis primò: An sicuti Rectori Ecclesiæ pauperis conceditur, posse retinere prædictas expensas, ita possit Sacerdos legatarius, qui non sit Rector, Sacerdos v. g. cui relictum fuit annuum legatum pro celebrandis tot Missis, potestne exposcere aliquid plus, ut faciat dictas expensas?

8. Idem quæritur in elemosynis manualibus potestne exposcere Sacerdos aliquid plus (sed rationabile) quo satisfaciatur ministro infervienti, vel insumat pro cera, vino, &c.

9. Respondeo utrumque posse juxta dicta *num. 2.* Siq. March. *de ord. tract. 3. p. 1. cap. 18. n. 26.* quia nemo cogitur insumere de suo in gratiam alterius: id tamen non consulerem diviti, quia sapit indignam avaritiam. Confirmatur responsio, quia merito alicubi, taxantur hæc expensæ separatim ab ipsius Missæ stipendio, ut vidimus supra.

An Capellanus, vel legatarius pinguis retinere possit partem stipendij?

10. Dubitabis secundò: An quod concessum est n. 3. Beneficiato, concedatur Capellano, vel legatario pingui? Respondeo affirmativè, modo det justum stipendium alteri. Ita Delugo *de Euch. disput. 21. sect. n. 30.* Aloys. Ricc. *in decis. p. 2. decis. 219. num. 3.* citans Sotum Navarr. Beja Licet enim Sacra Congregatio meminerit solius Beneficiati, cum eadem sit ratio, includuntur cæteri similes, siue sint principales, siue subrogati, quia subrogatum sapit naturam ejus in cuius locum subrogatur: modo non sit elemosyna manualis, ut *ibid.* dictum est.

11. Rogas: Quantum est hoc justum stipendium? Quantum lex Diocesana taxavit, quod apud nos esse fecit unum Iulium pro una Missa feriata, & circiter duplicatum pro festiva, supra diximus *cap. 1. §. 1. n. 2. & §. 3. n. 35.* Quod si alicubi taxatum non fuerit, illud erit justum quod fuerit communi consuetudine introductum, in quo casu (sicuti accidit in rerum pretiis non taxatis) erit reperire summum, medium, infimum, & Beneficiatus non obligabitur, in prædicto casu, nisi infimum dare, jam enim hoc justum stipendium est.

An quilibet alius possit alteri committere Missam, retenta parte stipendij?

12. Dubitabis tertio: An in aliquo tandem casu id alicui Sacerdoti liceat in manualibus elemosynis?

Respondeo; quamvis id absolute Congregatio neget, ut vidimus n. 4. adhuc tamen tres exceptiones, seu Declarationes admitti debent.

Prima est. Si alicubi hoc Decretum non sit acceptatum, quæ est communis doctrina in legibus positivis. Id, quod hic innuere volui, quia Marchin *de ord. tract. 3. p. 2. cap. 32. n. 8. fin.* ait se audivisse, in multis Italiæ locis, & Romæ, in multis Collegiatis, hoc Decretum quoad hanc partem, non servari.

13. Secunda. Si ego Sacerdos recepi liberaliter à Petro pro una Missa unum v. g. aureum, pingue scilicet stipendium, si Petrus dedit præcisè, & simpliciter pro Missa, ita ut liberalitas exercita fuerit in favorem, ut ita dicam, Missæ ipsiusque obsequium: certè non possem dare alteri Sacerdoti celebraturo pro eodem Petro unum Iulium, justum scilicet stipendium

P 2. quod

quodque superest, mihi retinere. Ita Diana *part. 2. tr. 14. respl. 11.* At si fuit ex liberalitate, circa meam personam, quia sum illius amicus, vel quia sum pauper, &c. utique possem. Ita Aloys. Ricc. *in decis. p. 3. decis. 219. num. 3.* Ratio est, quia in priori casu stipendium fuit pro Missa, quod stipendium integrum debet dari ex Sacra Congregatione, in posteriore, non fuit pro Missa, sed pro alio titulo.

14. Tertia. Si Sacerdos, cui ego committo Missam celebrandam, sit expressè contentus modica parte, etiam infra infimum stipendium, meliorem parte mihi relicta in rigore possum modicam illam partem ei dare. Ita Aloys. Ricc. *ibid. fine.* Ratio est, quia sicuti potest mihi talis Sacerdos gratificari, dicendo pro mea commissiſſe Missam sine ullo stipendio, neque id prohibui, unquam Congregatio, quia id est mera liberalitas Sacerdotis: ita & potest mihi gratificari, condonando partem, quæ est adhuc partialis liberalitas.

Dixi (in rigore) nam sunt duo omnino scopuli timendi. Alter: ne Sacerdos ille metu, vel alio simili affectu ducatur ad id: quasi timeat, ne inveniat in posterum elemosynas pro Missis, nisi nunc condonet partem, jam enim tunc non esset ex liberalitate. Alter: ne tali modo in periculum incidas sordidæ negotiationis.

15. Denique quod hæcenus diximus, tum de prohibitione, tum de ejus exceptionibus, puto probabile esse, extendi etiam ad Parochos, seu ad Collectores Missarum, qui plura stipendia congregant, & deinde inter Sacerdotes stipendiarios distribuunt. Ratio est, quia quamvis hi non suscipiant onus dicendi Missas, unde videantur ex Suariorum de Sacrament. *disp. 86. sect. 3. §. Hac vero occasione*: saltem pro labore colligendi & distribuendi posse sibi aliquid retinere, nihilominus quia adhuc hæc elemosyna datur pro Missis, debet, secundum hoc Decretum, integrè dari Missam celebranti, nisi addit, ut dictum est, aliqua ex dictis tribus exceptionibus.

Sed certè, quia Decretum hoc solum dirigitur ad Sacerdotes, ibi: *Prohibet Sacerdoti, ne parte elemosynæ retenta, &c.* non audeo condemnare ejusmodi Collectores, & Sacristas (etiamsi sint Sacerdotes, sed non ut talibus assignetur elemosyna, hoc est, ut ipsi Missas celebrent, sed ut celebrandas eas curent) si moderatam pro labore mercedem ex datis pro Missa suscipiant. Ratio est, quia cum prohibitio sit odiosa, est restringenda ad solum expressè prohibitos, prohibiti autem sunt solum Sacerdotes, quibus elemosyna datur pro Missis, quæ ab ipsis sint celebrandæ. Ceteri ergo servant id, ad quod obligantur iure naturæ.

Ad idem reducitur, si quis, cum sit procurator, ut centum v. g. Missas celebrentur, quæ Missæ in hac Urbe solent dici exempli gratia, pro ducentis Iuliis; si quis, inquam, per industriam suam mittat, seu eat ad aliam Urbem, ubi intra expostulatum tempus dicantur pro centum Iuliis: puto enim non esse improbabile posse talem procuratorem retinere sibi alios centum. Ratio est, quia sumi potest paritas à servo, qui per extraordinariam (nam ad ordinariam, & moralem obligatur ex ipso famulatu) per suum laborem emit res minoris, quam valeant communiter in foro: potest enim retinere, quod superest, utpote fructum suæ industriæ: pari ergo modo in casu nostro.

Illud tamen per diligentem in nostro casu notandum est, id non posse fieri, quando ex circumstantiis animadvertetur tantam elemosynam non voluisse solum ipsum Missarum numerum, sed voluisse benefacere loci Sacerdotibus, vel honorare Ecclesiam, vel quid simile, ut ex se patet.

§. VI. Super illud §. 1. num. 11. Præterea in Ecclesiis, &c.

Vbi præcipitur, ut Mobilia relicta pro Missis quamprimum investiantur in bonis immobilibus suis Eliseris.

Leet hoc Decretum primo aspectu videtur non indigere, involvit tamen difficultatem.

An decretum hoc loquatur de nondum acceptis.

1. Dubitabis enim primò. An si cui Ecclesiæ quatur aliquod mobile, pro onere Missæ perpetuæ non dum Ecclesia acceptavit, obligentur Ecclesiæ res talem investituram, seu applicationem exquirere. Respondeo, non obligari, quia si nondum acceptavit, cum suum non sit de illo disponere potest. Illud autem ex regulis universalibus supponit, qui causam dat irrationabilem, ne acceptum, & damnnum, quod facit, peccare, & ad restitutionem neri.

Quodnam mobile investendum sit.

2. Dubitabis secundò, de quonam mobili investituram? Respondet, de omni, qualis est pecunia, aurum, supellex, &c. quæ relicta sunt pro onere tuo Missarum. Ita Barboſ. *de appellat. verborum, l. na, n. 5.*

3. Quod si Testator magnam summam pecuniæ Missis relinquat, nec explicet, an intendat eas pro perpetuis, an pro temporaneis, id est, similiter tempore dicendis. Puto intelligi regulariter de perpetuis, atque adeo prædictam summam debet curare in annuos redditus, nisi pro Annuitate huius Decreti. Ita Bonac. *de contract. disp. 13. quæ p. 7. n. 6. §. ex quo sequitur.* Ratio est, quia committitur non solet legari magna summa, nisi pro Annuitate perpetuis. Dico (communiter) nam si legatum fuerit à Principe, aut valde divite, cum hi solent magnam pecuniæ vim legare pro celebrandis multis Missis, pro his erit tunc pecunia distributa semper habendo præ oculis Testatoris mentes, quæ circumstantiis, verbis Testamenti, similibus est diligenter investiganda.

Quandam urget onus celebrandi Missas in hoc casu.

4. Dubitabis tertio, quandam incipiat obligari celebrandi, statim ne post depositum pecuniæ, & acceptationem Ecclesiæ, an post factam investituram. Respondeo post investituram. Sic March. *de rebus p. 2. cap. 15. n. 28. §. Quærit Quinto.* Ratio est, quia incipit stipendium, ergo tunc & onus. Quod si prius culpam alicuius, res differtur, is delinquit, & restituere erit obnoxius.

In quonam bono Immobili debet ejusmodi mobile investiri.

5. Dubitabis quarto. Et cujus conditionis esse debet bonum Immobile, & huic Decreto, per investituram in illud, satisfiat? Potest nimirum talis pecunia impendari. Primum in emendo aliquo prædio, domo, horto, paratio, molendino, vinea, vel simili.

Secundò, in emendo aliquo censu, seu annuo redditu perpetuo.

Tertio in extinguendo proprium censum, quo gravatur talis Ecclesia, quæ onus perpetuum Missarum suscepit.

Quarto, in solvendo residuum pretij alicuius prædicti, quod eadem Ecclesia, non dato toto pretio, forte emendo.

Quinto, in redimendo aliquod prædictum, quod

eodem Ecclesia forte vendiderat, pacto inito cum ementibus, ut obligarentur, reddito ab Ecclesia pretio retrovendere.

Sexto, in imponendo censum super bona propria Ecclesiæ.

Septimo in fabricanda parte Conventus.

6. Hac fule persequi pertinet ad iurisperitos pro nostro tamen instituto spectante forum conscientiarum. Dico, in aliquibus ex primis quinque modis eorum, in omnibus iisdem quinque probabile saltem esse, quod possit Ratio universalis est, quia ex verbis, & intentione Decreti nihil aliud requiritur, nisi ut pecunia illa, seu bonum mobile, fiat immobile, id est perpetuum, & fructiferum, ut sic sustineri valeat onus perpetuæ Missæ. At si pecunia implicetur aliquo ex his prædictis quinque modis, id sufficienter habetur. Ergo, &c.

In sexto, & septimo modo non posse, mox patebit, nam discurre breviter per singulos.

7. Quoad primum, non videtur esse difficultas, immo id maxime intenditur, ut nimium possideatur ab Ecclesia bonum immobile, qualia supponimus esse ea, quæ ibi numeravimus, saltem quoad intentum Sacræ Congregationis, unde annui fructus percipi soleant.

8. Quoad secundum. Ius census, seu jus anni redditus perpetui immobile bonum est, & fructiferum: Ita Barboza de Apell. verborum v. immobilis, n. 1. est enim perpetuum, & fructus redditus, quibus sufficienter, ut in humanis, & non minus, quam in alio immobili fundo, provideatur perpetuitati Missarum.

9. Quoad tertium, dum extinguitur census, quem Ecclesia super sua bona aliis debet, quasi acquirit illum redditum annuum perpetuum pro se, quo acquisito sufficere jam potest onus Missæ. Cavendum tamen est, ne Ecclesia etiam post extinctum censum, vel sit insufficientis, vel pendenter timeatur fore negligens ad novum onus, quod suscipit.

Non sic, si quis investit dictam pecuniam super bona immobilia suæmet Ecclesiæ exemptæ à simili censu, quia tunc nihil de novo acquirit ipsa Ecclesia, unde fructus habet, ad onus Missæ sustentendum, nam propterea non possit sic dictam pecuniam investiri puto cum Lezzana ex Bordonio v. Missa n. 37.

10. Quoad quartum, dum solvitur residuum illud pretij pro prædio perinde est, ac si pars prædij nondum emptæ, nunc ematur: jam ergo satis pecunia in immobili bono implicatur.

11. Quoad quintum, quod est magis controversum, inde probatur, quia quemadmodum in prædictis quatuor casibus, ita in hoc quinto, satis pecunia investitur in re immobili, hoc est, in illo prædio, quod de novo reddit ad Ecclesiam, quodque jam fructus reddit, quo pacto satis impletur mens Sacræ Congregationis. Quare non videtur Marchinus de ord. tract. 3. p. 2. c. 15. n. 28. §. quæro ergo primo, consequenter loqui, dum concedit per prædictos quatuor modos, satisfieri menti Congregationis, non vero per hunc quintum.

Dices cum eodem Marchino: Potest occurrere, ut anteriores creditores, quorum hypotheca non remansit extincta per venditionem subsecutam, sed rem venditam associavit, semper agere valeant contra prædium retroemptum, & illud evincere atque adeo possent amitti legatum.

Confirmatur, quia Sacra Rota apud Farin. T. 2. decis. 164. propter hoc fundamentum in simili quadam questione reiecit hunc quintum.

12. Respondeo, advertendo prius quod in omnibus investitis, semper præ oculis haberi debet immobile, in quo pecunia applicatur, non debere esse ita aliis hypothecis, seu obligationibus affectum, ut sit periculum, quod ab aliquo evincatur cum damno legati. Quis enim legitime implicabit pecuniam in emendo prædio, in quod uxor, v. g. habet jus suarum dotium, vel quid simile? certe hoc esset pecuniam perdere non impli-

Paris. II.

care. Hoc posito: Dico non esse mirum quod si in illo prædio retrovendito sint anteriores Creditores, non possit inibi investiri pecunia, quia insit periculum dictum, jam ergo, si non sint ejusmodi anteriores, poterit; atque adeo fiat nostra doctrina, quod ex vi retrovenditionis, possit. Ceterum, & in hoc quinto, & in aliis præcedentibus modis semper similia pericula à diligente negotiatione cavenda sunt.

13. Ad confirmationem Respondeo, Sacram Rotam ideo in illa decisione hunc quantum modum rejecisse, quia contra prædium retrovenditum timebatur, & fortasse aderant anteriores, non autem ex vi contractus retrovenditionis ut dictum est.

Quoad sextum dictum est obiter n. 9.

Quoad septimum dico non esse audiendum doctiss. Bordonum in Concil. Ref. 25. n. 34. docentem, dictam pecuniam posse implicari in fabricanda parte Conventus, vel in alia re simili non faciente actu fructus. Ratio est jam dicta, quia sic non implicaretur eo modo, quo requirit Sacra Congregatio, hoc est, ut possit ex ejus fructu onus Missarum sustineri.

14. Denique adverte non solum bona immobilia, in quæ dicta pecunia erit implicata, si contingat autoritate Pontificis alienari, debere eorum pretium in alia immobilia investiri toties, quoties; sed etiam si contingat alienari cum eadem facultate bonum immobile, v. g. Fundum, Molendinum, domum, &c. relicta à Testatoribus, ut cum eorum fructibus sustineantur onera perpetua Missarum. Ratio non solum ducitur ex eo, quod hæc sunt bona Ecclesiastica immobilia, atque adeo eorum pretium immobile reputatur, & consequenter id super aliquod bonum stabile venit investendum; sed etiam quia dum Sacra Congregatio ita disponit de immobilibus emptis pecunia addita illis Missis: multo magis id disponere videtur, (& quidem sub iisdem potius) de similibus immobilibus relictis pro dictis perpetuis Missis.

Quantum extendatur illud (quam primum investiendi).

15. Dubitabis quintò. Quantum sive hæres, sive quicumque alius ad quem pertinere contigerit expectare, sine scrupulo poterit, ad dictam pecuniam investiendam?

Respondeo, etiam si multum expectet, quando non invenitur modus utilis investiendi ad præscriptum Testatoris, non peccat: quia illud (quamprimum) intelligitur, Quamprimum prudenter, & utili negotiatione poterit.

At si expectetur ex mera negligentia, tunc erit culpa, quando infert grave damnum Testatori, cum is scilicet per executoris negligentiam fundatum Missarum suffragiis defraudatur. Non est tamen id metaphysicè expendendum sed moraliter, ut ea cura adhibeatur, eoque tempore fiat, quo similia gravia negotia fieri communiter solent; quod potius arbitrio prudentis, quam certa regula definiti valet.

Quantum extendatur illud, statim pecunia deponatur. Et quid significet illud, Adem Sacram.

Quod intra triduum fit, fieri statim, habemus in interl. fin. C. de errore Advoc. & l. fin. C. de Iudiciis, poterit ergo talis depositio fieri intra triduum: & merito, nam si maiorem celeritatem vellemus, nimis stricte leges, quæ debent esse humanæ fragilitati accommodatæ, interpretaremur.

Adis sacra nomine puto intelligi locum forte in tali Monasterio vel Ecclesia destinatum ad hæc similia deposita gravia conservanda: qui, si non sit, jam monet Sacra Congregatio, ut deponatur apud personam idoneam. Cum autem ea loquatur sub illa disunctione Vel, puto, etiam si adesset talis Ades sacra, te posse apud personam idoneam conservare, etiam si ejusmodi

P 3 persona

persona esset proprii Monasterij: dummodo sine fūco, & sal acia secunda iudicaretur pecunia, quod scilicet in alios usus non consumeretur. Ratio est, quia jam satis superque finis à lege intentus haberetur.

Quid intelligatur per illud (pro Missis perpetuis)

16. Dubitabis sextò. An pecunia relicta non pro Missis dicendis in perpetuum, sed in longum tempus, v. g. pro quadraginta, vel centum annis, ex vi huius Decreti sit modo dicto investienda?

Respondeo negativè cum Lezzana. v. *Missæ num. 39. Perpetuum*, l. *Iuris peritos ff. de excusat.* tunc significat propriè tempus non habens certum finem, esto aliquando tempus centum annorum, immo infra centum annos, dicatur etiam perpetuum. In legibus autem benignior semper interpretatio est faciendā, ut quanto minus possumus libertatem lædere concedamus. Possunt tamen ex alio capite attingi executores, vel legatarij ad investendum, ut scilicet talem pecuniam fructuose investiant, quo securius dictum onus à Successoribus pro suo tempore, impleatur.

§. VII. Super illud §. primi num. 12. Ad hæc Sacra Congregatio, &c.

Vbi

Præcipitur ne suscipiantur onera perpetua sine licentia.

P Ræcipit Sacra Congregatio secularibus Sacerdotibus sub Interdicto ingressus Ecclesiæ, & Religiosis sub privatione, & inhabilitate ad Officia, privatione vocis activæ, & passivæ, ipso facto, incurrendis, ne suscipiant onera perpetua Missarum, sine licentia in scriptis, & gratis concedenda ab Episcopo, seu Vicario Generali, vel Generali, seu Provinciali.

2. Et quia dubitatum fuit, an hæc prohibitio dirigatur non solum ad Rectores Ecclesiarum, sed etiam ad privatos Sacerdotes, si quando illis tale quid relinquatur Respondeo n. 4. etiam ad hos dirigi.

Notandum est autem illud onera perpetua, nam propterea rectè non nemo Verricell. tr. 8. q. 4. advertit, Capellaniam amovibilem non includi in hac prohibitionem.

Ad quosnam dirigatur prohibitio suscipiendi onera perpetua sine licentia?

3. Sed adhuc dubitabis primo quosnam comprehendat dicta clausula? Occurrit enim non raro, ut testator committat hæredibus, vel alteri cui libet, ut eligant Sacerdotem, qui celebret Missas ad intentionem ipsius Testatoris; quo Sacerdote mortuo, eligant alium, & sic in perpetuum; Dubitabis ergo, an dicti hæredes ut acceptent hoc onus eligendi Sacerdotem qui se obliget ad dicendas Missas, indigeant licentia Episcopi?

4. Respondeo non indigere. Ratio est quia in hoc casu, nec hæres, nec alter, (quantumvis Rector Ecclesiæ fortasse sit) suscipit onus Missarum, sed curam procurandi, ut alter sub annuo stipendio, veluti sub manuali elemosyna se obliget ad Missas, de qua cura præsens Decretum non loquitur.

An pœna hic lata requirant sententiam declaratoriam.

5. Dubitabis secundo. Cum pœna relatæ n. 1. incurrantur ipso facto, & absque declaratione, an adhuc necessaria sit sententia declaratoria criminis, hoc est sententia Iudicis legitime pronuntiantis transgressorem receperisse onus perpetuum sine licentia?

6. Respondeo. Communis doctrina est, quod aliqua pœna imposita ipso facto in legibus non indigeant ejusmodi sententia. Lege Thom. Sanchez lib. 9. de matrim. disp. 30. Laym. de legib. tract. 4. cap. 1 §. n. 5. aliosque

ibi citatos. Tales sine dubio censentur ab omni pœna Excommunicationis, Suspensionis, Interdictionis, & gularitatis ipso facto lata: aliqua vero indigeant sententia, & Interdictionis, in quibus etiam si dicatur, quod ipso facto, & absque alia declaratione incurrat, licet ex vi talis clausulæ non sit necessaria declaratoria pœna, hoc est, sententia, quæ pronuntiat talem transgressorem incidisse in tale crimen, ad quod ex pœna consequuntur: cur autem ita sit in his, & non in illis, Respondet Sanchez loc. cit. se non invenire rationem, sed solum, quia ita usu receptum est.

7. Inhabilitas autem ad beneficia, & inhabilitas ad officium ferendum ipso facto lata utrum sint ex declaratione declaratoria criminis, an non, est controversum? Probabile tamen censet Sanchez loc. cit. non indigere, ut videre facile est apud ipsum.

8. Ex his, in casu nostro, distinguendum erit. Vel enim dubitatio præsens procedit de Sacra Congregatione, contra quos fulminatur pœna Interdictionis ingressus in Ecclesiam, & tunc dico, hanc non esse sententiam declaratoriam criminis, sed statim tales transgressores se tanquam interdictos abstinere debent ejusmodi ingressu. Ratio est, quia interdictum non dicitur, puniatur inter pœnas, quæ tali sententia imponitur pœna inhabilitatis ad officia, & privatio vocis activæ, & passivæ: & tunc Dico hanc non esse sententiam declaratoriam criminis, sed solum, quia non obligari transgressorem Religiosum se tanquam inhabilem, & privatum gerere. Ratio est, quia interdictum ac officia, & privatio vocis activæ, & passivæ idem sunt cum inhabilitate ad Beneficia, & ad officia ferenda, vel perinde se habent, ac illa quæ (ut notamus ex probabili sententia) talem sententiam declaratoriam requirunt.

Quis possit absolvere in prædictis.

9. Dubitabis tertio. Quis possit absolvere hæc pœna si forte in illas aliquis incurrerit?

Respondeo; Si hæc pœna esset Summo Pontifici reservata, tunc si incurreretur propter delictum adulterio gravius, esse aliqua difficultas; tunc vero facilis est responsio, posse nimirum absolvi, vel ab Episcopo, vel à superiore Regulari respectu ad Interdictum. Sic Lezzan. t. 1. cap. 20. n. 34. & 35. Ratio est, quia cum non sit reservata, semper Ordinarij, & Prælati intelliguntur esse in suo iure valendi eas remittere, quando incurruntur ob crimina minus gravia, quam si reservatum, ex declaratione Alexandri III. cap. Ad si de adulterio: at certe adulterio minus grave est hoc de quo agimus.

An licentia hac valida sit sine scriptura.

10. Dubitabis tertio de validitate licentiæ, quæ requiritur, si forte habeatur, tantum ore tenus.

Respondeo adhuc tunc fore validam. Ratio est, quod illud, quod habetur in Decreto (cum licentia in scriptis concedenda) notat modum, non conditionem, & quæ adiectum actui perfectio: quoniam ergo tunc non videtur actus, ut vidimus supra l. 1. c. 4 §. n. 50. nec videtur hæc licentia, si scriptura deficiat. Quod autem scriptura non pateret, inde probatur: Quia ex Sanchez lib. 9. de matrim. disp. 33. n. 2. forma expressa in mandato, quæ non pertinet ad essentiam actus non habet rationem conditionis sed modi actum non vitantis: At scriptura non pertinet ad substantiam licentiæ ut ex ea se patet, ergo, &c.

An sit valida si non sit gratis concessa?

11. Dubitabis quartò. Quid si licentia concedatur pretio mediante? Respondeo licentiam esse validam, quamvis illicitè datam. Ratio est eadem, quia illud, quod est in Decreto (cum licentia gratis concedenda) significat modum, non conditionem, ut modò de voce (in scriptis) dictum est.

12. Certè (ut id. hac occasione, obiter dicam) quando in concessionibus Indulgentiarum ponit Pontifex esse gratis publicandas ab Ordinariis: si talis clausula ponatur solum enunciative, & solum notans id, quod iure debetur, nimirum has gratias esse sine pretio concedendas, valida erit Indulgentia, etiam si aliquid ab Ordinario recipiatur. At si ponatur clausula invalidans in hunc ferè modum: ne aliquid recipiatur, alioquin indulgentia sit nulla; nulla erit, si quid recipiatur. Ratio utriusque dicti est, ex Sanchez ibid. n. 4. quia ibi notatur modus tantummodo: hic clausula illa clare invalidans habet vim conditionis, unde nisi fiat juxta dictam clausulam, invalida erit concessio. Redeo ad nostra.

An valide suscipiat onus perpetuum Missandi qui sine licentia suscipit?

13. Dubitabis quintò. An si quis, est delinquit (de quo mox §. 8. n. 18.) valide tamen onus perpetuum contrahat si sine licentia illud admittit.

Respondeo. Clausula Decreti hæc est: *Næque in posterum usque perpetua suscipiant Missarum celebrandarum sine licentia.* Si ergo hæc clausula est irritans, invalide contrahit, si solum est prohibens, sanè contrahet valide. Id ergo querendum nobis est.

14. Sanchez, quem Theologi ferè omnes sequuntur, Sanchez, Mol. Salas alique apud Castrop. tom. 1. tr. 3. d. leg. sup. 2. part. 8. docet ex eo solum, quod lex prohibeat actum, non censeri actum nullum in conscientia, si fiat contra talem legem: sed si Legislator velit nullitatem talis actus, debet in lege verbis id explicantibus disponere.

Contra Iurisperiti ferè omnes, Baldus, Tiraquell. alique apud Castrop. loc. cit. communiter docent statim atque lex prohibet actum, censeri illum nullum reddere, v.g. si ferretur lex in hunc modum: *Ne quis quidpiam hoc anno mutuum det.* Theologi affirmant, quod nisi in tali lege addatur clausula irritans in hunc, vel similem modum (quod si dederit nullus sit talis mutui contractus), erit validus talis mutui contractus, esto annullati per sententiam possit à Iudice.

At Iurisperiti asserunt, si ve addatur, si ve non, clausula irritans, semper fore irritum, & invalidum eque modo contrahendum.

15. Ratio Iurisperitorum est, quia nihil profus contra voluntatem Superioris, potest voluntas inferioris. Ratio Theologorum est, quia prohibere, & irritare sunt omnino distincta, prius enim edicit, ne fiat, posterius vero, ne valeat actus. Et sic non valet consequentia, lex prohibuit, ergo lex irritavit. Sanè Ecclesia olim prohibuit matrimonia clandestina, non tamen erant irrita, ut ex Tridentino sess. 24. cap. 1. de reform. matr. constat.

Hæc sententia sine dubio est recipienda, & ad rationem Iurisperitorum respondendum, facientem contra legem solum prohibentem, non contraire voluntati Superioris quoad valorem actus, sed solum quoad actus prohibitionem, unde inhonestè, seu illicitè faciet, non verò invalide. Nec ostat lex non dubium, C. deleg. quia illam satis bene interpretantur Castrop. loc. cit. alique.

16. His ergo positis, iam ad resolutionem casus nostri facilis patet via. Cum enim Decreti nostri clausula sit solum prohibens, esto delinquit, qui sine licentia dictum onus suscipit, valide tamen suscipit, poteritque nihilominus talis susceptio à Superiore annullari, quia hic suspensionis actus non est incapax irrationis, ut ex prædictis Doctoribus latius colligi potest.

An peccetur mortaliter ab eo, qui sine licentia tale onus admittit?

17. Dubitabis sextò. An mortaliter peccet is, qui Missandi perpetuum onus suscipit sine licentia? Dico id exposcere altiore tractationem. Cum enim hæc Decreta sint leges Ecclesiasticæ, imponantque in hac clausula pœnas dictas num. 1. dicendum est, An quando ejusmodi leges prædictas pœnas imponunt, obligent, non solum ad ipsas pœnas, sed etiam ad culpam, id quod in § sequenti commodius præstabitur.

§. VII. Occasione prædictæ Clausulæ. Querimus, Quando lex Ecclesiastica imponit pœnam, an obliget etiam ad culpam?

1. Pœna, quæ in his legibus solet apponi, vel est spiritualis, vel temporalis: de quibus, quæ ratione sint signa obligationis mortalis separatim est, claritatis gratia differendum.

Pœna spiritualis.

2. Certum est primò, obligari fideles ad mortales, quoties lex Ecclesiastica aliquid præcipit sub pœna peccati mortalis. Huc reducuntur verba his æquivalentia, ut cum quid jubetur in virtute Sanctæ Obedientiæ, sub obestratione Iudicii, sub indignatione Apostolorum Petri, & Pauli, sub pœna maledictionis Dei, sub stricto Dei iudicio, in virtute Iuris jurandi, vel voti facti, & similibus. Vt si enim jam obtinuit, ut hæc verba indicent intentionem Superioris obligandi sub mortale, comprobantque communis Doctorum sententia apud Valentiam part. 2. d. 7. quæst. 5. part. 6. §. 3. Verbo, Tertium si- gnum est.

3. Certum est secundò, obligari item sub mortali quando lex præcipit sub pœna Excommunicationis majoris latæ sententiæ. Ratio, quia hæc, utpote omnium gravissima pœna, non incurritur, atque adeo nec imponitur, nisi propter peccatum mortale: nam ideo dicere solent, quod pœna dictæ Excommunicationis, vel peccatum mortale supponit, vel inducit.

4. Hæc sunt certa. Dubium autem est, An pœna lata vel ferenda Suspensionis, vel Interdicti, vel irregularitatis, vel pœna majoris Excommunicationis ferenda, sint signa obligationis mortalis. Non meminimus Excommunicationis minoris, quia hanc non esse signum mortalis obligationis, cum soleat pro peccato veniali incurri, omnes communiter concedunt.

5. Et quidem in hoc triplex est sententia. Prima distinguit, aitque pœnam Suspensionis, Interdicti, Irregularitatis ipso facto incurramdam, esse signum obligationis mortalis: at pœnam Excommunicationis ferendam, & propter paritatem pœnam Suspensionis, Interdicti, Irregularitatis ferendam, non item. Ita Castrop. tom. 1. tract. 3. de leg. d. 1. part. 15. à num. 30. alios citans. Ratio est, quia quando imponuntur ipso facto, sunt gravissima: at quando imponuntur ferenda, cum requirant ulteriorem admonitionem, ad hoc ut incurrantur non censentur tam graves, & propterea nec sufficiens signum obligationis mortalis.

6. Secunda sententia nihil distinguens, docet omnes has pœnas spirituales, si ve latas, si ve ferendas signa esse per se, ut quod sub illis præcipitur sit præstandum sub reatu culpæ mortalis. Sic Sanchez in dec. lib. 6. c. 4. à n. 47. citans Suarium. Ratio est, quia per se (nisi aliud ex mente legislatoris, vel aliunde colligatur) hæc pœna sunt gravissima, utpote spirituales, quare coniciendum est (inquit) obligate sub mortali.

7. Tertia sententia nihil item distinguens, tenet omnes prædictas num. 4. pœnas, si ve ipso facto latas, si ve ferendas, si ve ipsam Excommunicationem ferendam,

P 4 non

non esse signum mortalis obligationis. Ita Val. 1.2. d.7. *quæst. 5. p. 6. verbo; Quartum signum*, citatur Navarr. Castrom, Cæti. Quoad Iulp. Azor. p. 1. lib. 5. cap. 6. §. 5. Quoad irregul. Sayr. in clavi lib. 3. cap. 7. num. 25. Consentit in multis, Salon. 2.2. tract. 2. §. 77. art. 1. contr. 8. Quoad excomm. ferendam dictus Val. loc. cit. Castrop. loc. cit. colligitur ex citat. Sanch. l. 2. in dec. c. 3. n. 4. juncto n. 26. Hæc igitur tertia sententia exceptis verbis expressæ, vel æquivalenter mortalem obligationem notantibus, ut vidimus numero 1. & excepta pœna Excommunicationis latæ sententiæ, ut numero 3. diximus, & excepta legitima acceptione, praxique fidelium, de qua infra num. 17. nunquam cognoscit obligationem mortalem, ex eo quod dictæ, vel similes pœnæ, siue latæ, siue ferendæ legi Ecclesiasticæ adjungantur. Ratio ex Valentia loc. cit. est, quia hæ pœnæ, etiam ipso facto latæ, possunt incurri propter peccatum veniale. Immo Irregularitas incurritur interdum absque ullo peccato, ergo quando imponuntur, non statim possumus coniecere imponi propter mortale. Adde in odiosis mitiorem esse interpretationem faciendam, & in dubio obligationis ab omnibus fere concedi, cum Castropal. tom. 2. tract. 3. de leg. disp. 1. p. 9. num. 1. statim esse pro libertate, atque adeo obligationem esse accipiendam de veniali: Cum igitur hæ pœnæ possint explicari, quod afferant culpam venialem, vel mortalem, dicendum erit, juxta benigniorem interpretationem, & pro libertate, solum afferre venialem.

8. Hanc tertiam sententiam libens sequor, præsertim quia Valentia loco citato contra Joannem Medinam, *Quamquam* (ait) *has etiam pœnas Suspensionis, Interdicti, Irregularitatis Joannes Medina in tractatu de Iejunio non facit, ut patet, consideratè dixit, esse indicium obligationis sub mortali.*

9. Hæc Valentia. Qui sanè dum ibidem dixit ex pœnis spiritualibus solam Excommunicationem latæ sententiæ esse signum gravis obligationis, videtur consequenter exclusisse à signo obligationis mortalis omnes similes pœnas v. g. Depositionis, Degradationis, Privationis Ecclesiasticæ sepultura, &c. & quidem merito. Ratio est, quia privatio sepultura imponitur etiam pro nulla culpa (id quod immerito negat Castropalus tom. 2. tract. 3. de leg. disp. 1. p. 5. num. 15.) ut quando in Interdicto locali etiam illi, qui non dederunt foro Interdicto causam, non possunt gaudere Ecclesiastica sepultura. Pœnæ vero Depositionis & Degradationis videntur impositæ pro foro externo, non vero pro interno, id quod mihi persuado, ex daabus conjecturis. Primò, quia hæ pœnæ non nisi secundum allegata, & probata extorquentur. Secundò quia si Irregularitas, ex modo dictis, non est signum mortale, cum tamen afferat impedimentum ad Ordinum susceptionem, vel executionem, nec erit Depositio & Degradatio, quæ supra dictum impedimentum, nihil aliud addunt, nisi extrinsecas quasdam demonstrationes solitas in depositione & Degradatione exhiberi; quæ nihil pertinent ad forum conscientia.

Pœna Temporalis.

10. Sed jam quæramus de pœnis temporalibus, ad quas reducimus pœnam inhabilitatis ad officia, vel beneficicia, privationis vocis activæ, & passivæ, & si quæ similes sunt aliæ; quamvis enim hæ corporales pœnæ nequaquam sint certæ temporales propriè sunt, non spirituales.

11. Præmitto legem pœna lem in universum duplicem esse, id est purè pœnalem & mixtam. Prior est illa, in qua sola pœna apparet, & nulla jussio, v. g. *Qui noctu arma portat, subeat pœnam carceris; Trivernium, exilij.* Vel, *si quis arma feret, pœnam carceris, &c.* Posterior est ea, in qua præter pœnam, apparet jussio, siue implicitè, vel explicitè, v. g. sic: *Iubemus, ne quis*

arma noctu deferat sub pœnam carceris. Vbi apparet pressa jussio. Vel sic: *Ne quis arma ferat sub pœna carceris, &c.* Vbi implicitè, seu in actu exercitio in illa imperandi (*Ne ferat*) adest præceptio. Hoc potius simplex est sententia, siue sermo sit de Ecclesiasticis, siue de legibus civilibus, nam propter paritatem rationis utraque simul agitur.

12. Prima sententia docet, omnes leges pœnales puras, siue mixtas in materia, & in pœna gravi tempore obligare transgressores ad mortale, quando de contenta expressa Legislatoris mente non constat. Ita Sanch. Azor. alique citati à Sanch. lib. Dec. cap. 4. non. Ratio præcipua est, quia de natura legis, & præcepti inducere obligationem. Ergo solum ad pœnam mixtam ad culpam gravem.

Adde quod pœna supponit culpam, secus pœna justè infligeretur, nulla, vel non proportionata præcedente; quare si lex ad gravem pœnam obligat, ponitur gravem præcessisse culpam.

13. Secunda sententia distinguit, atque legem puram non inducere ullius culpæ obligationem mixtam vero, inducere. Ita Sanch. ibid. num. 6. Ceterum differens tom. 1. tr. 3. de leg. d. 1. p. 15. n. 1. Vbiq. p. 2. disp. 159. cap. 2. §. 3. Ratio quoad puram, est, quia lex non operatur ultra intentionem Legislatoris. Cum ergo in pœna pura, elatè appareat Legislatorem ad solam pœnam velle obligare, liquet solius pœnæ, nulla jussione addita, meminit, consideratè dicendum erit ad solam culpam obligare velle. Ratio præcipua quoad mixtam, est, quia, in hac non inveniuntur. Pœna; & Præceptum: Cum igitur præceptum adsit, & appositio pœnæ non diminuat vim præcepti, sed potius augeat, remanebit præceptum in vigore, atque adeo, ad culpam, juxta materiam præcepti obligabit.

14. Tertia sententia, quam libens amplector, est universaliter nullam legem pœnalem, siue puram, siue mixtam in quacumque pœna temporalis quantum gravi obligare in conscientia ad culpam, sed solum ad sustinendam pœnam. Ita Val. p. 2. d. 7. §. 5. p. 6. §. 1. n. 2. num. signum. Villalobos in summ. tom. 1. tract. 2. d. 1. p. 1. citans Navarr. alioque apud Dian. r. p. tract. de leg. ref. 20. probabilemque fatentur Azor. p. 1. lib. 5. cap. 4. Filliuc. tom. 2. tract. 21. cap. 1. n. 418. & 420. Ratio potissima allata à Valentia est, quia quoad Legislatores sæculares, cum ipsi rarissime, ne dicam nunquam soleant obligare in conscientia, certè si se expresse explicent, sed solum pœnam, licet addito etiam præcepto, exprimant: judicabimus illos, more f. o. in conscientia, non obligare, & verè nihil aliud intendere nisi id, quod exprimunt, nempe pœnam. Quod Ecclesiasticis verò, cum illè contra soleant se explicare quando in conscientia obligare volunt, apponendo pœnam Excommunicationis latæ, vel verba clare significancia obligationem ad mortale colligimus præcedente quando non sic se explicant, sed solum explicare pœnam, quod ad illam solum obligare, & non ad culpam velint.

15. Adde quod odia sunt restringenda, & quod tot leges humanas diminueret, ne tanta præceptorum multitudo sub mortali obligantium, Hebræis pœnis ut ex S. Augustino loquitur S. Thomas, efficiatur, quibus quidem (verba sunt S. Thomæ p. 2. q. 107. art. 1. cor.) legibus humanis etiam Augustinus (Epist. 119. ad Hieron. edit. Ven. 1570.) ait esse moderationem attendendam, ut versatio fidelium onerosa reddatur: & paulo post repetit dicit eos. Qui Religionem nostram servilibus premuntur, adeo ut tolerabilior sit conditio Indorum, qui legibus sæcenis, non humanis præsumptionibus subjunguntur.

16. Ad rationem primæ sententiæ allatam Respondetur de natura legis esse, inducere obligationem, sed eam ex verbis legis, & ex circumstantiis præcedenter constitutis nimirum, siue ad culpam, siue solum ad solam pœnam.

Ad id, quod additur, respondeo omnem penam supponere culpam materialem, seu juridicam, hoc est transgressionem legis, non vero semper supponere culpam theologiam, seu in conscientia. Et sane communis est doctrina cum Sanchez in Dec. lib. 6. cap. 4. num. 13. Castrop. tom. 1. tract. 3. de leg. disp. 1. p. 2. n. 3. Ad quartum, posse legem obligare solum ad penam, nullâ ratione intendendo obligare ad veram culpam, exemplumque sollet affert de Regulis Fratrum Prædicatorum obligantibus ad penam, non vero ad culpam.

17. Ad rationem secundæ sententiæ allatam n. 13. quatenus est contra nos, Respondetur negando appositionem penæ non diminueri vim præcepti: nam quando fertur præceptum cum appositione penæ, ipsa vis præcepti restringitur ad solam penam quando vero hoc præceptum absolute, cum non sit unde restringatur, obligat ad totum, ad quod se extendit vis præcepti, adeoque in materia gravi graviter; atque ita est ex communi consuetudine, usuque fidelium testantur Doctores cum Val. loc. cit. mox. citando par. 6. §. 3. Verbo Sacrum præceptum. Castrop. tom. 1. tract. 3. de leg. d. 1. p. 9. num. 3. Vnde nec negamus, quod etiam quando additur penæ, si lex sub illa penâ à communi existimatione, fideliumque usu acceptetur, ut obligans sub mortali, idque certo constat (nam in dubio, pro libertate) sub mortali obligabit. Ita Suar. de Sacram. disp. 8. sect. 1. §. Hac res. Hæc de Euch. d. 2. diff. 3. Val. par. 2. d. 7. q. 5. p. 6. §. Quinque signum. Cujus rei ratio est, tum quia optima legum interpretis est consuetudo, l. si de interpret. ff. de leg. cap. Cum dilectus, de consuetud. tum quia ipsa consuetudo legitima vim habet legis. l. Divina, ff. de legib. S. Thom. par. 2. q. 97. art. 3. tum quia legislatores expresse vel tacite volunt ita communitatem obligare, licet ipsa communitas pro majori saltem sui parte, libere (non autem per ignorantiam, vel coactè) vult ad acquiescere. Ita Val. loc. cit. §. Quinque signum. Atque id videtur est in jejuniis Ecclesiasticis, in abstinentia à carnibus, certis diebus, in auditione Missæ, diebus festis in annua confessione, & communione Paschali, & similibus, quorum gravis obligatio, etiam si colligi ex alio capite non posset, certe ex communi estimatione, & consuetudine recepta, esset colligenda. Responsiones ad alias minus principales rationes adversariorum, facile invenies apud citatos.

Ex illis deducitur, an peccet mortaliter Sacerdos accipiens sine licentia onus Missæ perpetuum.

18. Id nunc facile est decernere. Recole autem id à Sacra Congregatione prohiberi sub pena ipso facto Interdicti, Inhabilitatis ad officia, & Privationis vocis activæ, & passivæ. Iam qui tenent penas ejusmodi positas in legibus esse signum mortalis obligationis, consequenter tenent, ejusmodi Sacerdotem peccare mortaliter. Qui vero illud negant, negant & hoc, esse prædictis penis subiaceat. Quod utrumque esse probabile, & notum, ex rationibus, & auctoribus pro utraque sententia allatis, nequaquam videtur negandum.

§. IX. Super illud §. primi, num. 3. Eleemosynas vero Manuales.

Vbi

Præcipitur, ne Sacerdotes eleemosynas pro Missis recipiant nisi pro antea promissis satisfecerint.

Sacerdos obligavit se ad celebrandas tot Missas, stipendio suo recepto, quibus nondum celebratis, eadem sponte offertur alia eleemosyna pro aliis Missis, potestne recipere, seque obligare ad Missas eo prætextu, quod vel has, vel illas, quando commodè poterit, satisfaciatur?

Decernit Sacra Congregatio num. 13. non posse, nisi

quando infra modicum tempus poterit satisfacere, ut eadem Sacra Congregatio explicat n. 40.

2. Et quia dubitatum fuit, n. A id sine exceptione, intelligatur? Responditur, 43. adesse exceptionem unam, nimirum quando expresse ad dilationem consentiunt ij, qui Missas exposcunt.

3. Iterum dubitatum fuit. An Rectores Ecclesiæ magnæ devotionis possint eleemosynas recipere pro Missis, quibus non nisi post longum tempus satisfacere valeant, possint, inquam, ex eo capite, ne scilicet cultus Divinus, devotio, & concursus populi minuat? Respondit ibidem, non posse sine expressa voluntate offerentium eleemosynas.

Quantum importet illud (modicum tempus)

4. Dubitabis insuper Primò: quale est huiusmodi modicum tempus, quo differt Sacerdoti licet Missas, accepto stipendio, promissas, quando non adest pactum, & conventio, ut nunc, seu in tali determinato die celebrentur?

Respondeo. Alij docent arbitrio prudentis, juxta Missarum numerum, necessitatem illas petentium similesque circumstantias id esse decernendum: sicuti decidunt communiter Doctores in illa verba Iurisconsulti l. Si cum dies, de recep. arb. Si intra modicum tempus dederit, penam vitabit. Lege Menoch. de arbit. Inducium lib. 2. cent. 1. cap. 8. n. 10. ad finem. Alij licere docent novis Missarum oneribus se gravare, si intra mensem possint quis se veteribus deonerare. Sic Marchin. de ord. tract. 3. p. 2. c. 31. num. 5. Alij idem tempus extendunt ad duos menses. lege Ripam in l. si insula, n. 36 ff. de verb. significat. Alij denique ad tres. Sic Ledesma, & Villalobos citati, & approbati à Delugo de Euch. d. 21. sect. 2. n. 34. Omnes probabiliter, nisi tamen ex circumstantiis colligatur à postulantibus Missas majorem celeritatem requiri, juxta mox dicenda num. 8. Ratio autem ejusmodi probabilitatis est, quia hoc judicari communiter solet modicum tempus, & colligitur ex c. presentium 7. q. 1. Vbi absens à sua Ecclesia per duos menses, causa ægritudinis, non dicitur de fuisse: & ex Tridentino sess. 23. de refor. c. 1. & sess. 24. de reform. c. 12. ubi Canonici, & similibus per duos, Episcopi per tres menses conceditur posse à suis Ecclesiis abesse. Scio Peyrinum declar. Consult. 9. Verb. VI II. Ad. 10. modicum tempus intelligere spatium trium annorum: sed profecto ei acquiescere non possum.

An Missa celebranda pro Excommunicato vitando differri possit?

5. Dubitabis Secundò, si Sacerdos obligaretur ex stipendio celebrare aliquot Missas pro Petro v. g. & accideret, Petrum nunc fieri excommunicatum non toleratum, rectè faceret Sacerdos, si differret dictas Missas, donec Petrus absolveretur, ad tempus scilicet habile, quo poterit dicto fructu Missæ Petrus gaudere?

Respondeo, rectè facturum puto, nisi quid expresse, conventum sit, sic enim utiliter Sacerdos geret negotium Petri. At Sacerdotem ad differendum non obligo, quia debitor quando non est ex pacto præfixum tempus solvendi, solvere quando vult, potest, nec tenetur expectare tempus, quo utilior esset Creditori solutio. Adde Petrum posse se contere, & sic ex dictis supra lib. 2. cap. 2. §. 4. n. 6. fieri probabiliter aptum ad lucrandum Missæ fructum. Quare si is contritionem negligat, sibi imputet, non Sacerdoti non expectanti.

De penis Missas intra modicum tempus non satisfaciendum.

9. Dubitabis Tertiò, qui has Manuales eleemosynas suscipiunt, nec Missas postulatæ infra debitum tempus celebrent, quamnam penam incurrunt?

Respondeo

Respondeo, nullam incurrere explicuit supra ipsa Sacra Congregatio §. 1. n. 41.

7. Id autem est ex vi hujus Decreti, nam ceterum Dico Primo eum, qui Missas, accepta stipe, promissas diu sine legitima causa differt, peccare mortaliter. Ita Fagnol. Bonac. Beg. alique cit. à March. de Ordine, n. 3. p. 2. c. 3. i. n. 1. quibus adde Delugo de Euch. d. 21. s. 2. n. 45. Ratio est, quia etiam sic peccat, qui nulla legitima excusante causa, solvere differt cetera familia debita. Adde & damnum, quod differens affert sive Animæ purganti, si sint offerendæ Missæ pro Satisfactione Defuncti, sive cuicumque Fidei, si is beneficia nunc necessaria, ut salutem infirmi, exacerationem amici, vel simile quid per fructum Impetrationis, expectat.

8. Potest tamen hic regulariter loquendo, sicuti in cæteris debitis, inveniri parvitas materiæ, unde & tunc solum venialiter peccaretur. Parvitas autem, vel potest esse in paucitate Missarum, ut si de una, vel altera Missa agatur, vel in exigua temporis dilatione, &c. Rursus parvitas, & gravitas, in hac re non est pensanda quoad damnum spirituale, sed quoad ipsum tantummodo temporale, ut mox dicam n. 18. in simili.

9. Dices. Si quis Missa à te postulata nunc indigeat propter gravem v. g. filij ægritudinem, si differas etiam unam Missam, etiam per unum, vel alterum diem mortuo scilicet infirmo, grave damnum inferis, quia fortasse, per missam illam, filij vitam Pater impetrasset, ergo peccas mortaliter. Respondeo ideo à nobis dictum esse (regulariter) & sane idem evenit, in solutione cuiuscunque debiti; nam regulariter illam modico differre tempore non est mortale, quia parum pro nihilo reputatur: at si ea modica dilatio sit causa gravis damni in creditore, mortale erit. Est tamen notandum facilius in dilatione debitorum temporalium cognosci posse damnum creditori secutum, quam in re nostra, quia in nostra re nescimus, quid, posita etiam Missa, emolumenti sperati habuisset ille, qui Missam petiit: quare prudenti iudicio ad hoc deliberandum opus est. Simile esset, si quis, acceptaret stipendium pro dicendis Missis in Altari privilegiato, & illas celebraret alibi, nam pensandum est detrimentum, quod Animæ purganti præsumitur ipse fecisse.

10. Dico secundo eundem Sacerdotem, qui modo dicto differt, obligari ad restitutionem. Ita Bonacin. alique apud Marchinum de ord. rr. 3. p. 2. c. 3. i. n. 2. Ratio est, quia tunc peccatur contra Iustitiam.

11. Rogas, quantum restituere tenetur; potest enim hic duplex considerari injustitia. Primum, quod injuste retineatur stipendium Missæ. Secundum quod injuste inferatur grave damnum Missam exposcenti. Pone verbi gratia, quod una Missa celebranda erat ad obtinendam sententiam Iudicis circa litem de mille aureis; & quid restituere oportebit, unumne argenteum dumtaxat, an vero etiam quanti valebat spes de vincenda fortasse per Missam lite, quam jam perdidisse supponimus?

Respondeo, teneri restituere unum tantum argenteum. Ratio est, quia quamvis peccaverit, tamen in communi hominum estimatione, non videntur fideles exposcentes Missas, ad aliud onus se obstringere; nisi ad hoc, ut, ut Sacrum dicant, reddant stipendium receptum. Et quidem merito, nam Impetratio, seu spes impetrationis & familia bona spiritualia, cum sint inæstimabilia sub pretium temporale cadere non possunt, adeoque de illis contrahere sub obligatione illa restituendi, Fideles non præsumuntur. Nam propterea Doctores Bonac. Rodriq. Homob. Navarrus Fraxinell loc. cit. de hac re differentes, dum absolvere sine mentione alterius docere debere reddi elemosynam, videntur docere non habendum esse respectum ad illud aliud damnum spirituale. Facit quod mox dicam n. 18.

Quandom obligatur quis Missas celebrare: si differatur solutio stipendij.

12. Huc præfatus quæstio commodè revocatur, licet nonnulla etiam quæ ad idem facere possunt, dicenda

à nobis sint infra cap. 3. §. 3.

Dubitabis ergo Quarto in hunc modum. Ecclesia seu Monasterium debet Missam, quondamianam ex legato, seu Capellania titulo oneroso, hoc est, ex acceptato redditu annuo ad hunc finem. Accidit autem, ut sine Hæredes, sivej, ad quos pertinet censum solvere, sint solliciti ad solvendum, obligaturne Ecclesia autem quam pecuniam exigit Missas celebrare?

Respondeo. Si facta morali diligentia (ad quam faciendam certe obligo Ecclesiam, posito, quod acceptavit) certa moraliter spes adeit recuperandi non minus post tempore pecuniam, obligatur. Ratio est, quia Ecclesia iam contraxit onus, & acceptavit, ut suppono: & ex alio capite tales exactiones in communi hominum convictu semper solent esse difficiles, nec propterea cessamus ab illis acceptandis, vel putamus ad nihil ea illis obligari. Quod si non sit talis spes, vel certe prudenter, post multum notabile tempus, tunc post Ecclesiam seu Capellanum celebrationem Missarum deferre probabile puto, quia non est æquum, laborante me, alium gratis meis laboribus gaudere. Idem censui, si addit aliqua spes dubia, vel etiam probabilis, seu tunc sit moraliter certum, quia ob incertum stipendium non tenemur subire certum onus. Ita Palud. in 4. dist. 19. quæst. 1. art. 1. Sorus lib. 10. de Iustit. quæst. 5. art. 3. Trecentina cap. Clericus dist. 9. 1. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 9. quæst. 9. Hinc ratione belli, vel pestis non sit spes ut solvantur consueti redditus Capellanæ, non tenetur ad Missas Capellanus: immo si spe talis redditus bona de Missas aliquot celebravit, potest deinde etiam post multos annos, quando forte solvi redditus incipiant, dictas Missas cum præfenti censu compensare, quia nemo cogitur suis stipendiis militare. Quando talis dilatio census ea per aliquot annos est, ut deinde tota simul habeatur à Capellano, quid faciendum sit dicimus §. 3. n. 26.

13. Porro si Testator assignat nunc initio anni, v. g. censum annuum, vel prædium, cuius fructus habebunt in fine anni, obligabiturne Ecclesia, vel Sacerdos, qui tale legatum acceptavit, Missas celebrare initio anni, an poterit in anni finem seu post exactum annum, habita nimirum jam pecunia, Missas celebrandas differre?

Respondeo. Puto initio anni, nisi aliud explicite vel implicite conventum fuerit. Ratio est, quia, ut modo dixi, iam in hoc casu est certa spes stipendij, & ex alia parte, acceptato jam à te censu, tibi incumbit satisfacere more communi hominum, ut dictum est, & raro in servitiis personalibus prius solvitur tota saltem pecunia, quam adhibeatur servitio: cum videamus postea artifices prius operari, & famulos servire, & postea eis mercedem reddi. Certè si nunc mense Ianuarij tibi detur postmodum verbi gratia Episcopatus, cuius emolumenta constant in annuo censu, qui provenit, vel ex prædiis, vel ex decimis, vel similibus colligendis in fine anni, nonne nunc ab ipso initio anni Ecclesie servit, tuæque Diocesis curæ vacabis? ita sane à die collationis ex Navar. de orat. c. 27. n. 26. vel saltem sine controversia à die possessionis, ex Flam. Paris. lib. 1. de Regum. 9. n. 15. ex more curia, quia posito quod sis Episcopus, tibi illa onera incumbunt: parti igitur modo videtur esse in quolibet alio Beneficio, vel Capellania, seu cetero acceptato Missarum. Nō sic in elemosyna Manuali, quia cum sit incertum an illā habiturus sis, cumque nōdum illam acceptaveris, jure expectas, donec illa tibi tribuatur. Quod si promittas nunc Missam celebrare pro futuro stipendio, tunc non est mirum, quod nunc celebrare teneris, quia accedit expressa conventio.

14. Vnum adverbo, posse afferri disparitatem inter Beneficiatum, vel Capellanum, & inter merum legatarium Missarum: nam Beneficiatus, vel Capellanatus dictum est de Episcopo acceptat totum onus Beneficij, vel Capellanæ, & consequenter tenetur ex nunc vel Capellanæ, quod est titulo Beneficij, vel onus Missæ satisfacere, quod est titulo Beneficij, vel Capellanæ annexum; ad legatario solum incumbit onus merum Missarum; quod, quia non obligatur

exple, nisi propter elemosinam, & non propter
votum, videtur, equiparari accipienti elemosinam
manualem, atque adeo (salvo iudicio iudicis) posse
expectare, ad Missas satisfaciendas, donec habeat ele-
mosinam legari: & quamvis legatum accepit, vi-
detur posse se tueri, (nisi alius implicitate fuerit conven-
tum cum legante, quod est facillimum, quando acceptant
hujusmodi legata desiderata Sacerdotes) dicendo se ac-
cepisse pro suo tempore. Adde multum rationabile
esse, quod ea, quæ debet qui pro alimentis alicuius de-
bet solvere anticipare; ad sustentationem enim meam
non debet expectare finem anni. At stipendium hoc
de quo loquimur, accipitur per se ob sustentationem
Sacerdotis: ergo non anticipare debet, non videtur ipse
obligari, quando non consentit ad postpositam solu-
tionem. Sed hæc ut dixi, (salvo meliore iudicio) du-
bitare sint dicta.

De obligatione promittentis, accepto stipendio, Missæ,
& non satisfaciendis.

15. Dubitabis Quinto hac occasione: quid peccet,
& ad quid teneatur Sacerdos, qui, accepto stipendio pro
Missis, illas non celebrat?

Respondet peccare ex genere suo mortaliter, & debe-
re solum restituere stipendium: si enim, quando Missæ
deferuntur ad tempus inutile id diximus n. 7. & 10. multo
magis ad affirmandum, quando prorsus omittuntur.

16. Illud tamen ex materia restitutionis hic, & di-
xi n. 7. advertimus, non esse mortale negligere resti-
tutionem rei ex se levis, atque adeo nec negligere resti-
tutionem unius, vel alterius stipendij Missæ, quia ex ius-
titiæ veniali mortalem obligationem confugere con-
sentiam non est. Neque obstat Sacra Congregatio in
his Decretis, quatenus dicit, *nisi dicantur Missæ præscriptæ*,
peccati graviter, & ad restitutionem teneri. Non obstat,
inquit, quia non est credibile Sacram Congregationem
velle obligare plus quam quis tenetur iure naturali.
Obligat ergo mortaliter, si adest materia gravis, veni-
aliter, si levis.

17. Petes: quando Missæ non sunt dictæ in Monasterio,
cuius incommittit onus supplendi illas, vel pretium
restituendi Superiorem, an ipsis subditis Sacerdotibus?

Respondet: certe primo loco Superiorem, advertendo
tamen, quod Sacerdotes Religiosi obligantur ex iustitia
Superiori obedire in celebrandis Missis pro Fundatori-
bus. Quod si hi iussu legitime a Superiore, non dicunt
obligantur, vel dicere, vel restituere stipendium ex
suo peculio, si illud habent, eo modo, quo Doctores
docent, Religiosos ex eo, quod forte habent, obligari
ad restitutionem, si aliquid ex iustitia debent. Ratio
horum est, quia contractui inito inter expostulantes
Missas, & Conventum, ipsi se virtualiter obligaverunt, ut
supra lib. 2. c. 2. §. 9. m. 2. diximus. Quod si particulares Re-
ligiosi sint ad dictam restitutionem impotentes, totum
onus restituendi Prælati incumbere, cum illud stipen-
dium nomine Conventus acceptum fuerit, palam est.

Dixi (Primo loco) nam negligente Superiore, in sub-
ditos iterum recideret totum onus, quia etiam ipsi contra-
xerunt, ut dictum est, & ad particulares pertinent officia
communis, quando ea negligit Prælati.

De obligatione promittentis Missam sine stipendio,
non sibi promissa.

18. Ut etiam id hac occasione decernam. Dubitabis
Secundo. An qui ex liberalitate promittit Missas, nec illas
celebrat, peccet, & ad restitutionem aliquam teneatur?

Respondet. Licet aliqui etiam unum tantum Sa-
crum ex liberalitate promissum non celebrare, putent
mortale, ita Bonac. de contr. d. 3. q. 12. p. 1. m. 8. Petrus Na-
var. lib. 2. de rest. cap. 2. d. 7. tamen cum aliis probabilius
est, non esse. Ita Sanch. Fagund. Mald. alique citati à
Machin. de ord. 1. 3. p. 2. cap. 18. m. 5. Ratio est, quia in

hujusmodi promissionibus non est attendendum ad dam-
num spirituale, sedus promissam Salutationem Angeli-
cam non recitare, mortale esset, quia affert damnum spi-
rituale, quod longe maius est, quam quodcunque dam-
num temporale. Metui igitur debemus huius materie
promissionem non ex quantitate damni, sed ex quanti-
tate stipendij, ita ut qui Missam promittit, perinde se
habeat, ac si promitteret unum argenteum, qui duas,
duos. Quoniam ergo in promissionibus quadruplo ma-
ior quam sit in furto, debet esse quantitas, quæ consti-
tuat materiam peccati mortalis ex doctrina Sanchez de
Matrim. lib. 1. d. 5. m. 24. (cum in furto tollatur alienum
in promissione detur voluntarie suum) ideo non erit
mortale in casu nostro, nisi denegentur tot Missæ libe-
raliter promissæ, quot quadrupliciter superant in stipen-
dio materiam furri gravis quæ cum in communiore opi-
nione, & abstrahendo ab aliis circumstantiis sit trium
circiter luliorum, Missæ promissæ denegatæ, ad hoc ut
mortaliter peccetur, debeant ascendere ad numerum cit-
citer duodecim. seu quindecim Missarum.

Immo ex ea opinione satis probabili, affirmante cum
S. v. Promissio, n. 1. aliisque, non esse mortale, nec re-
stitutionis subiacere, non servare promissionem simpli-
cem in materia notabili etiam legitime acceptatam,
quia id est contra fidelitatem, quæ non obligat cum
tanto rigore, non vero contra iustitiam, ejus obli-
gatio est rigorosior. Ex ea opinione, inquam, sequitur
nunquam esse mortale, nec subiacere restitutioni Mis-
sas quamvis plures sine stipendio promissas (etiam si
promissas dicere in Altari privilegiato, vel cum alia
Indulgentia) denegare, quia jam tunc non fit, nisi con-
tra Fidelitatem. Hinc si reciperes ab aliquo stipendium
pro Missis, & liberaliter promitteres eas celebrare cum
Indulgentia, sed deinde celebrares quidem Missam pro
illo, sed sine Indulgentia, venialiter tantum peccares,
quia non peccares contra iustitiam, sed solum contra
Fidelitatem.

19. Excipe cum Castropal. d. p. de Euc. 7. p. 14. num. 2.
sine Primò, nisi addatur votum, vel iuramentum Deo
exhibuit, vel præceptum Superioris, nam tunc non
servare fidem esset contra Religionem, vel obedientiam,
cum materia gravis tunc desumatur ex cultu, & honore,
qui Deo per Sacrificium exhibetur, quod etiam uni-
cum gravem Dei cultum continere (secus Missam die
festis relinquere, non esset mortale) omnium est sententia.

20. Excipiunt Secundo, ex Rebello p. 2. lib. 18. q. 14.
n. 5. aliqui, nisi grave detrimentum promissio ob non
servatam fidem obveniat, quia tunc lædatur iustitia pro-
pter damnum causa tua, iniuste illatum. Hæc tamen ex-
ceptio videtur quoad damnum spirituale non habere lo-
cum in casu nostro, quia, ut dictum est n. 11. hoc non at-
tenditur in hujusmodi promissionibus.

21. Dices, sequi ex hoc, quod si quis, accepto sti-
pendio, unam v. g. Missam promitteret, nec celebraret,
nunquam mortaliter peccaret, quia ex una parte ma-
teria stipendij est levis, & ex alia non habetur ratio
boni spiritualis, ejus tamen contrarium vixi sumus
dixisse num. 9. Respondet: ex accepto stipendio strictio-
nem, citi obligationem ad Missam promissam, quam
eo non accepto, ipsa naturalis ratio dicit. Hæc posito,
Dico mortaliter peccare, accepto stipendio, Missam denegans
in urgente necessitate, quod solum dicto n. 8. diximus,
quia ad strictam obligationem consensit per receptio-
nem stipendij Sacerdos, unde & consensit se habere
respectum ad illam urgentem necessitatem, sive spiri-
tualem, sive temporalem, ad quod non consensit in simili
liberali promissione ex dictis num. 11. In utroque autem
casu non esse considerandum, nisi quantitatem stipendij,
non vero damni quia de hoc non contrahere præsumunt
Fideles, ibid. diximus.

22. Hinc etiam collige, si quis unam, vel alteram
Missam homini liberaliter cum iuramento promittat
(supposita probabilissima opinione cum Sanchez lib. 3.
in dec. cap. 4. num. 23. quod iuramentum promissorum de-

ro levi solum venialiter obliget) si non celebret venialiter peccare: at accepto stipendio in urgente necessitate, mortaliter, quia hic est quid grave propter respectum ad necessitatem urgentem, ibi non item, ut diximus n. 9.

13. Dixi (homini) nam si fiat Deo promissio procedit doctrina data n. 29

§. X. Super illud §. primi, n. 13. Capulas auferant, &c.

Vbi,

Præcipitur, ut ab Ecclesiis auferantur Capula cum inscriptione elemosynæ pro Missis.

1. Præcipit id merito Sacra Congregatio, ne per illas elemosynas confusas, sua intentione frustrerentur Fideles.

2. Et quia dubitatum fuit, An pœna interdicti, &c. extendatur ad non tollentes has Capulas, Respondit *ibid.* n. 41. non extendi.

3. Dubitatum insuper fuit, An deberent etiam tolli Capulae apponi solite in die Commemorationis Defunctorum cum inscriptione *Casse de mori*? Respondit n. 42. debere.

4. Dubitabis, an qui in sua Ecclesia non habuit talem caplam, atque adeo nunquam contraxit obligationem, illam auferendi, possit de novo sine timore horum Decretorum apponere? Rursus, Quid si quis auferat, sed deinde post aliquot dies reponat? hi enim non videntur ire contra Decretum, cum non negligant auferre, sed de novo ponatur.

Respondeo, utrosque ire contra Decretum, Ratio est evidens, quia statim atque capula in Ecclesia apposita à te de novo est, consurgit obligatio illam auferendi, ergo ni auferas, Decretum non servas. Adde non vitare pœnam legis eum qui in fraudem legis operatur, *Non dubium, de legibus.*

Hic nihil præterea superest explicandum, vel addendum.

§. X I. Super illud §. primi, n. 14. Episcopus verò, &c.

Vbi,

Cavetur ne Superiores prædictam licentiam concedant, nisi ipsis constet onera suscepta, & suscipienda correspondere redditibus.

1. Id ita perspicuum est, ut alia explicatione non indigeamus.

§. X I I. Quid peccet, qui prædicta decreta non observat?

1. Certè hic aptus videtur locus decernendi, An singula hæc Decreta de Celebratione Missarum obligent ad mortale?

Qui non distinxerunt, confusè satis hanc difficultatem petrastrarunt. Adverte ergo in his Decretis variè loqui S. Congreg. & secundum varietatem verborum de gravi, vel levi obligatione ab ipsa nobis, imposita esse indicandum. Dico (ab ipsa imposita) nam de obligatione orta ex natura delictorum, ut in defraudante de Missis promissis, de non observante Fundatoris mentem, & similibus sparsim habes in toto hoc Opusculo in suis locis.

2. Jam vero Primum Decretum positum §. 1. n. 7. ubi interdictum Episcopis, & Generalibus reductio Missarum, est sub his verbis: *Districte prohibet ne, &c.* & sub illis: *Alioqui reductiones, omnino nullas, atque inanes decernit.* Obligat ergo hoc primum Decretum ad mortale. Ratio est illa, quam insinuavimus §. 8. num. 17. quia hoc præceptum est absolutum. Adde quod Episcopus per reductionem, quam faceret esset causa, ut non celebrarentur omnes Missæ à Fundatore præscriptæ, ergo cooperaretur ad iniuriam.

3. Secundum Decretum *ibidem* positum n. 10. ubi præcipitur tot esse celebrandas Missas, quot fuerint delicta, scripta, per hæc verba fertur: *Sub onerositate delicti & Graviter peccant.* Ergo peccare mortaliter facientes, ex dictis §. 8. n. 2. palam est.

4. Tertium Decretum positum n. 9. ubi revocantur privilegia, certum est obligare ad mortale: qui privilegia revocatis, atque adeo nullis in re grati peccatum est.

5. Quartum Decretum positum n. 10. ubi prohibetur Sacerdoti partem elemosynæ Missæ sibi retentione obliget, dixi supra §. 5. n. 6.

6. Quintum Decretum positum n. 11. de intermissione pecunie, fertur sub hac clausula: *Sub pena intermissionis gressus Ecclesie ipso facto incurrendæ.* Obligatio secundum opinionem, quam quis habet circa delicti gravitatem, & efficaciam, iuxta dicta *non est tim. num. 18.* Nota tamen hic facile delinquitur contra Fundatoris, si tua negligentia officiat perpetuum Missarum.

7. Sextum Decretum positum n. 13. ubi præcipitur recipiantur elemosynæ manuales pro Missis in prædictis satisfactis sub hoc imperativo edicuntur: *ut accipiant.* Cum ergo quando per verba Imperativi edicuntur, aliqui ad nullam culpam obligant, aliqui vero venialem, aliqui iuxta materiam gravitatem levem, & omnes quidem probabiliter, apud Castellanum d. 1. p. 9. n. 3. ita hic dicendum erit.

8. Denique Septimum Decretum positum n. 14. ubi prohibetur, ne Episcopi facultatem concedant de re Missarum, nisi facta diligentia, etiam habent illa verba imperativa, *Diligenter inquirent, quantum Episcopi negligentia datum fiat Fundatori, interdicendum quod numero præcedente dictum est de hoc Decreto.*

Ad quid teneatur Successor, quando prædicta Decreta observanda sunt negligens.

9. Petes An etiam Prælatus successor in hæc pœnas & pœnas incurrat, si negligens sit in observando prædictis, quæ Prædecessor non observavit?

Respondeo. Regula generalis sit quod Successor in solum peccat incurritque pœnas dictas, cum non observata à Prædecessore, potest ab ipso observare, immunitis erit successor. Hinc fit, quod si Prædecessor deposuit pecuniam pro Missis apud eundem Sacerdotem non abstulit capulam ab Ecclesia, si non fecit contra Missas ex stipendio iuxta voluntatem illas expolant, & iuxta hæc Decreta, &c. ipse Successor teneatur. Prædecessor in sumpsit pecuniam in aliis usus, &c. non possit talis pecunia haberi propter paupertatem Monasterij (nam cæterum debet adhiberi diligentia à Successore ut habeatur, quia Successor utpote nunc ad hoc perior, teneatur quantum potest voluntates Prædecessoris Monasterio commissas nondum completas adimplere, vel si implicavit non servatis servandis, vel si alioquin onus sine licentia, vel suscepit Missas, quas nunc satisfacere possibile est, ad nihil Successor teneatur quia hæc mala sunt irreparabilia.

CAPVT II.

De obligationibus Capellani, vel Sacerdotis celebrandis Missis

1. Quoniam non omnia, quæ ad obligationem celebrandæ Missæ pertinent, explicare in prædictis Decretis Sacra Congregatio proposuit, unde necesse est, ut deinde interpretantes, in medium afferere universa præcepta: nonnulla quæ supersunt, breviter in sequenti exhibere, operæ pretium erit.